

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE**  
**KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY**  
**Department of Ukrainian Philology**

**Master's Qualification Paper**

**Slang as a type of Czech sociolect**

**RUSYN MARIA**

Group Mlcz 54-18

Department of Germanic Philology

Research Adviser

Assoc. Vashchenko Olena

PhD (Linguistics)

Kyiv –2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ФАКУЛЬТЕТ ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**  
**КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СЛАВІСТИКИ**

**Кваліфікаційна робота магістра**  
**з чеської лінгвістики на тему:**

**Сленг як різновид чеського соціолекту**

студентки II курсу  
групи Млчес 54-18  
спеціальності 035 Філологія  
спеціалізації 035.038 Слов'янські мови  
і літератури (переклад включно), перша –  
чеська  
другого (магістерського) рівня  
освітньо-професійної програми Сучасні  
філологічні студії (чеська мова  
і друга іноземна мова):  
лінгвістика та перекладознавство  
Русин Марії Андріївни

*Допущено до захисту*

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**Науковий керівник:**

кандидат філологічних наук, доцент  
Ващенко О. О.

*Завідувач кафедри*

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів \_\_\_\_\_

Оцінка ЄКТС \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
(підпис)

\_\_\_\_\_  
(ПІБ)

**КИЇВ - 2019**

## Зміст

ВСТУП .....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛЕНГУ В ЛІНГВІСТИЧНІЙ СФЕРІ .....	7
1.1. Молодіжний соціолект як лінгвістичний феномен.....	7
1.2. Основні аспекти дослідження, джерельна база щодо вивчення молодіжного сленгу. ....	18
1.3. Молодіжний сленг як мовна складова чеської субкультури. ....	23
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ .....	29
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЧЕСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ .....	31
2.1. Класифікація сучасного чеського молодіжного сленгу.....	36
2.1.1. Шкільний та студентський сленг .....	38
2.1.2. Сленг пов'язаний з інтересами молодих людей .....	43
2.1.3. Сленг пов'язаний з сучасними технологіями .....	47
2.1.4. Професійний молодіжний сленг.....	49
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ .....	56
РОЗДІЛ 3 СПОСОБИ ТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ЧЕСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ .....	58
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ .....	66
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ .....	68
RESUME.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ .....	73
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА .....	78
ДОДАТКИ.....	80

## ВСТУП

Розвинена національна мова не є монолітною, а становить сукупність форм, у яких вона існує та знаходить прояв у ієрархічно організованій багатоступеневій системі. Мова реалізується за рахунок різних форм існування. Це спричинене різноманіттям історичних, соціальних, культурних та інших життєвих умов і потреб соціумів.

На початку XXI-го століття значно зріс інтерес лінгвістів щодо специфіки розвитку мовлення сучасної молоді. Розвідка становлення ненормативної лексики, особливо такої специфічної, як сленг, існуватиме завжди. Це пояснюється тим, що сучасний сленг багатий своєю метафоричністю, виразністю та експресивністю лексичних засобів, які використовуються у неофіційному, приватному або дружньому спілкуванні.

Загалом сленг є стилістичним засобом спілкування та вживається задля створення ефекту новизни, незвичайності, відмінності від встановлених мовних стандартів, для передачі того чи іншого настрою мовця, для надання висловленню конкретності, жвавості, точності, стислості, образності з одного боку. З іншого ж, задля уникнення використання штампів і кліше. На сьогодні сленг можна вважати складовою соціокультурної сфери спілкування, а також віднести до найактуальніших і найцікавих об'єктів для дослідження у сфері лексикології та стилістики.

**Актуальність** обраної теми полягає в тому, що активне вживання сучасною чеською молоддю сленгової лексики потребує постійного моніторингу, а саме поява та джерельна база, входження й адаптація сленгізмів, способи творення молодіжного сленгу та джерела їх формування.

**Метою** роботи є дослідження основних джерел і способів формування чеського молодіжного сленгу. Поставлена мета обумовлює вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати наукові підходи щодо визначення понять «сленг» та «молодіжний сленг»
- визначити теоретико-методологічне підґрунтя соціолектів та місце молодіжного сленгу в системі форм існування сучасної чеської мови
- виявити й описати джерела формування молодіжного сленгу і способи його творення на базі вивчення теоретичних джерел
- на основі розробленої класифікації чеського молодіжного сленгу проаналізувати сленгові одиниці
- з'ясувати способи творення чеського молодіжного сленгу.

**Об'єктом дослідження** є лексичні одиниці чеського молодіжного сленгу.

**Предмет дослідження** – джерела та способи творення сленгізмів, що функціонують у сфері молодіжного соціолекту.

**Матеріалами дослідження** слугувала вибірка сленгових одиниць, чеських інтернет-джерел і соціальних мереж, де молодь проводить багато часу. Крім інтернет джерел до дослідження були залучені тлумачні словники різних видань: Slovník nespisovné češtiny: argot, slangu a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov [Hugo, 2006]; Malý slovník českých slangů [HUBÁČEK, 1988]; Encyklopedický slovník češtiny [KARLÍK, 2002]; Několik slangových slovníků [SUK, 1993].

У роботі застосовані **методи**, які забезпечують комплексний і достовірний аналіз мовного матеріалу:

- метод вибіркового дослідження
- аналіз словникових дефініцій
- систематизація та класифікація даних

- аналіз творення сучасних чеських сленгізмів.

**Наукова новизна** дипломної роботи визначається її метою та предметом. У роботі досліджується маловивчений мовний сленговий пласт чеської молоді – потенційних носіїв чеської мовної культури.

**Практичне значення** отриманих результатів вбачається у можливості їх використання при подальшому дослідженні чеськомовного молодіжного сленгу студентами, які вивчають мову під час вивчення дисциплін «Лексикологія чеської мови», «Стилістика чеської мови», «Практичний курс перекладу з чеської мови».

Магістерська робота складається зі вступу, теоретичної та практичної частини, висновків до розділів та загальних висновків, списку використаних джерел і додатків, а саме вибіркового словника чеських сленгізмів. Загальний обсяг роботи складає 91 сторінок.

**Апробація та впровадження результатів дослідження.** Елементи роботи розглядалися під час семінарських та практичних занять «Основи практики перекладу». Крім того на міжнародній науково-практичній конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови» я виступала з темою «Специфіка чеського молодіжного сленгу». Стаття опублікована на сайті КНЛУ.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛЕНГУ В ЛІНГВІСТИЧНІЙ СФЕРІ

#### 1.1. Молодіжний соціолект як лінгвістичний феномен

На сьогодні національна мова не являється єдиною одиницею. У зв'язку з стабільно актуальною внутрішньою диференціацією комунікативних потреб розвиненого національного суспільства сьогодні та іншими чинниками (локальними, професійними), мова диференціюється на конкретні мовні одиниці: літературна мова, інтердіалекти, діалекти, сленг та арго.

Переважна частина, як твердить Губачек, національної мови має вигляд нелітературного або розмовного про шарку спеціальних назв (однослівних і фразем), реалізованих у поточному спілкуванні, які найчастіше трапляються при напів-офіційному або неофіційному спілкуванні людей, пов'язаних спільною діяльністю або ж сферою інтересів, які слугують як специфічним потребам мовного спілкування, так і засобами вираження приналежності до певного середовища [Hubáček, 2017].

На відміну від української, чеська мова має свою специфіку. Як правило, вона поділяється на літературну та нелітературну мови, які в свою чергу теж поділяються на такі підгрупи:

Spisovný jazyk se dělí:

- na jazyk knižní
- jazyk neutrální
- hovorovou češtinu.

K útvarům nespisovného jazyka spadá:

- dialekt (hanácký – středomoravský, moravskoslovenský – východomoravský, slezský – lašský)
- interdialekt (obecná hanáština, obecná moravská slovenština, obecná laština – slezština)

- obecná čeština [Bániová, 2013: 10].

Характеризуючи чеську мову Богоцзова наочно продемонструвала з яких елементів складається чеська національна мова і зобразила їх в певній послідовності, де на першому рівні є knižní čeština, а на останньому biolekty та idiolekty [Bogoczová, 2009: 18].



Зображення 1.

Як бачимо чеська мова складається з багатьох компонентів, які є її невід’ємною частиною. Одним із елементів є «соціолект – мова, якою розмовляє певна соціальна група, яка переважає в середині певного соціального прошарку» [Зірка, 2014: 54]. Взагалі єдиного визначення «соціолект» немає, так як кожен автор трактує по своєму. Наприклад, Аммон, соціолектом вважає загальне позначення мовних варіантів, якими послуговуються різні соціальні групи мовців, утворені за віковим або гендерним критерієм, спільними інтересами або професією [Олійник, 2016: 16]. Губачек розуміє соціолект як загальний термін для напівкомпонентів національної мови, описуючи його як прогресивні одиниці мови, які істотно сприяють розвитку словникового запасу. На його думку, соціолект імплікує певну мовленнєву поведінку, що відрізняються залежно від групи,



її престижу у ієрархічній системі (робочі, інтелігенція). У *Slovníku nespisovné češtiny* він пояснює соціолект наступним чином: «*Termín sociolekt je součástí obecnějšího termínu dialekt (nespisovný útvar národního jazyka, užívaný víceméně omezeným počtem lidí ze stejného teritoria nebo ze stejného sociálního prostředí). Sociolekt jako jazyk určité sociální skupiny se od národního jazyka odlišuje převážně slovní zásobou, frazeologií a sémantickými dominantami*» [Hugo, 2009: 11]. Гюго визначає соціолект як частину більш загального терміну діалект (нелітературна національна мовна одиниця, якою користується обмежена кількість людей, які проживають на одній території або перебувають в одному соціальному середовищі). Соціолект як мова певної соціальної групи відрізняється від національної мови переважно лексикою, фразеологією та семантичними домінантами. Крім того, Гюго стверджує, що соціолекти служать доповнюючим засобом спілкування у певній соціальній чи професійній групі. Таким чином, соціолект не можна розуміти як єдину форму мови його носіїв [Hugo, 2006: 20].

Великий внесок у дослідженні соціолекту зробив професор і кандидат наук Травнічек. Він назває його «чужим» і вважає, що краще його позначати як соціальні діалекти. Мова йде про розрізнення членів різних соціальних верств. Він навіть виділяє причини такої мовної диференціації:

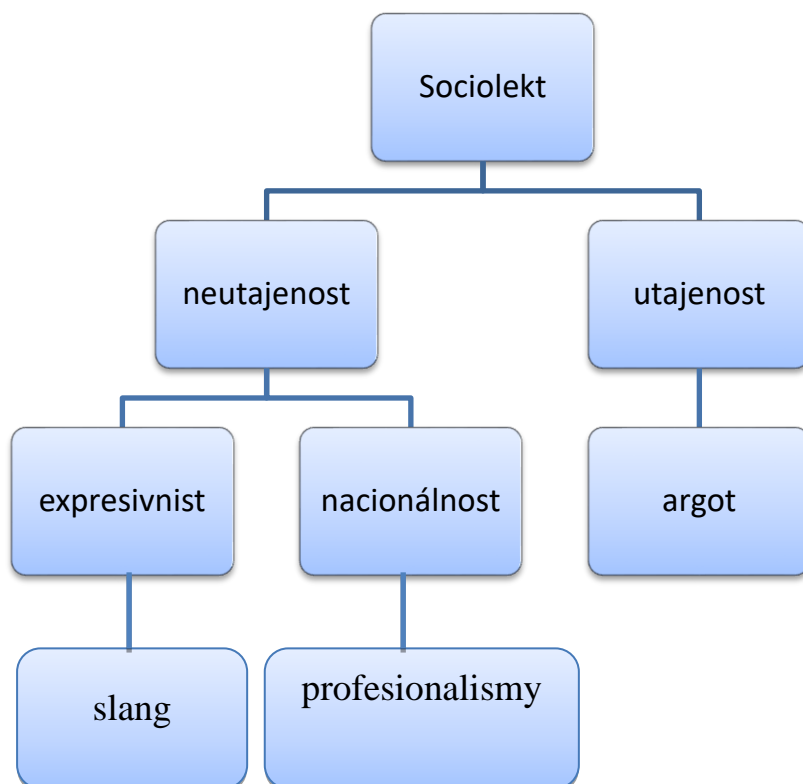
- нерівна потреба у виразних засобах по суті
- спеціальне фактичне уявлення про деякі речі, відомі іншим членам мови
- різна емоційна виразність, різні емоційні стосунки мовця до людей чи речей
- зусилля деяких соціальних верств для ексклюзивності та незрозумілості їхньої мови
- спроба вирізнитися, лаконічні та економні засоби вираження [Trávníček, 1948: 45].

Соціолекти є доказом стабільної актуальності потреби у лексичній диференціації, особливо в усній комунікації. Рідко згадані особливості граматичної структури, а саме збільшення частоти деяких синтаксичних схем, схильність до еліптичності, використання прогресивних словесних форм або словотворчих процесів, не можна вважати характерними для соціолектів, оскільки вони є своєрідним проявом спонтанності і природної емоційності розмовної комунікації. Нелітературність в граматичній структурі зазвичай є базовою для вираження соціолектів. Потрібно розрізняти соціолекти «вищі» (*lékařský*), які виражають літературність від «нищих» (*sportovců*), які не відповідають мовним нормам. При класифікації соціолектів, як спеціального лексичного шару чеської мови беруться до уваги лінгвістичні аспекти (особливо використання процесів продуктивного найменування без орієнтації на їхню грамотність, спроби концептуальної диференціації, відношення до існуючої термінології поля, комунікативна функціональність та вираження експресивності) та нелінгвістичні (характер та ступінь навколишнього середовища, вік та соціальний склад користувачів, психічні фактори). З цих точок зору лексичні засоби соціолектів, так звані соціолектизми, можна розділити на професіоналізми і сленгізми (у вужчому сенсі). [Hubáček, 2017].

Різні автори по різному класифікують соціолекти. Наприклад, Бондалетов до соціолектів відносив:

- 1) власне професійні «мови» (наприклад, рибалок, мисливців, гончарів, та людей інших занять);
- 2) групові або корпоративні жаргони (наприклад, учнів, студентів, спортсменів та інших, головним чином молодіжних колективів);
- 3) умовні мови (арго) ремісників, торговців та близьких до них соціальних груп;
- 4) жаргон (арго) декласових [Бондалетов, 1987: 69-70].

Словацький лінгвіст Олоштяк відносить до соціолектів: сленг, професіоналізми та арго, які в свою чергу поділяє відповідно до рівня приховування смислу. До першої групи (без приховування смислу) відносить сленг та професіоналізми, а до другої (прихований смисл) – арго [Ološtiak, 2018: 1]. Наочно це можна зобразити наступним чином:



Зображення 2

Чеський лінгвіст Кельнер до основних типів соціолектів відносить:

- 1) мову людей за професією;
- 2) мову за родом занять;
- 3) мову людей, ізольованих у суспільстві (жаргон, арго чи таємна мова) [Kellner, 1954: 85 ]

Соціолекти не мають повної лінгвістичної структури, перш за все тому, що їм бракує граматики. В деяких випадках їх відносять до ораторської сфери, де головною функцією є мовлення. В письмовій формі їх часто вживають в художніх творах. Крім того, ці вислови часто

проникають у письмові тексти публіцистів і політиків. Їх використання являється свідомою спробою відродження природної мови, а також нездатність спікера впоратися з ситуацією, який вибирає слова, які не є допустимими в конкретних ситуаціях, особливо вульгаризми. Колесніченко виділяє такі властивості притаманні соціолектам:

- високий рівень експресивності соціолектного мовлення;
- яскраве стилістичне забарвлення мовлення, його образність (метафоричність, гіперболічність);
- швидка змінність та динамічність лексичного складу соціолектів;
- наявність великої кількості дублетних найменувань – синонімів до синонімічних доміант – стилістично нейтральних слів стандартної мови [Олійник, 2016: 24].

Щодо функцій, які мають соціолекти чеський лінгвіст Вондрачека виділяє:

- естетична функція (соціолект виникає для вираження оригінальності);
- розмежувальну функцію (потреба особистості та групи мовно виділитися в оточенні);
- інтегративна функція (розвиток соціальних зв'язків у групі);  
ієрархічна функція (положення в групі) [Vondráček, 2005: 17].

З ономасіологічної точки зору, процедури, які використовуються для формування соціолекту, – це чітка картина продуктивності словника загалом:

а) словотвірні процедури деривація та утворення слів від похідних (*dálkař, tříďas, sternálka, muškařit, lapačka, slaňák, šoulanda, vložák*), складання слів (*kolořuk, blátořlap, reprobědna, třeřtiprdlo*);

б) окремий спосіб творення такий як механічне скорочення (*přřraz, gunda*) або перекручування слів (*vejtrřaska, kejtra*);

в) творення іменних та дієслівних фразеологізмів (*horký vůz*: «*vůz s přehřátým ložiskem*», *ukazovat dvakrát*: «*návěst volno do odbočky*», *hodil tam kukačku*: «*podíval se*»).

Діє і запозичення з інших мов. Перш за все з німецької (*sajgr*: «*ukazatel*», *špajzovat*: «*zbrojit*», *vercajk* «*náradí*»), в сучасності з англійської (*zabukovat* (*jízdenku*): «*rezervovat*», *abgrejdovat počítač*: «*zvýšit jeho technickou úroveň*») та інші [Hubáček, 2017].

Як уже зазначалося, одним із видів соціолекту є сленг. У старій концепції, сленг розумівся як соціальний і професійний сленг. Зараз сленг, арго і професійна мова вважаються напівкомпонентами. Однак і сьогодні деякі лінгвісти термін «сленг» позначають як «арго», деякі сюди відносять і професіоналізми, але є й ті, які класифікують їх, як три види соціолектів. Основними причинами цього поділу, як зазначає Чехова, є їх вживання при неофіційному спілкуванні, а також в конкретній групі для позначення спільної діяльності та інтересів. Це відбувається, попри те, що існує кілька особливостей якими вони відрізняються. Перш за все, чітка мотивація для створення сленгових, арготичних та професійних назв. Сленг і арго характеризуються прагненням оновити, іронізувати спілкування, надати жартівливого характеру. Для них характерний емоційний і експресивний настрій, для арго це переважно негативна оцінка реальності. Ще однією особливістю є вплив групової мови сленгу та арго, тобто, якщо є авторитетна особа, яка працює в групі, інші члени з задоволенням приймають його висловлювання [Čechova, 2008: 67].

Сленгізми (у вужчому розумінні) для оратора, який поза групою інтересів, у порівнянні з професіоналізмами, здаються нелітературними назвами, які виражаються спікером емоційно та експресивно. Сленгізми підкреслюють унікальність середовища в якому знаходиться мовець та його особисте відношення до нього, наприклад, з лексики каноїстів: *bafák* (*boční vítr*), *deblovka* (*kanoje pro slalom ve dvou*), *loupák* (*oblý kámen těsně pod hladinou*), *perník* (*chatrná loď*), *skládačka* (*skládací kajak*), *chlupatá voda*

(*voda čeřená větrem*); *počítačové pařani* (поціновувачі комп'ютерних ігор), *hopsačka, strkačka, vrážečka, smýkačka, mlátička* (назви видів ігор) та інші. Часто зустрічається синонімічний ряд сленгізмів, при виникненні яких бере участь і мовна гра, а іноді і антипатія до офіційного висловлювання. Для порівняння, наприклад, студентське «*propadnout*»: *prasknout, rupnout, dostat padáka, dostat kopačku* та інші; музичне «*lesní roh*»: *kikstrouba, kropáč, konev, kiksna, kvočna, lesní eróhá*; з брненського діалекту «*hosпода*»: *bejzin, čoch, díra, knajpa, pajzl, palermo, palírna, paluba, putála, putyka, špeluňka, osvěžovna*. Загалом, групи, пов'язані особистими контактами як правило, більше зацікавлені у створенні цікавих сленгів, де певне вираження посилює міжособистісні зв'язки. Особливо це стосується груп молодих людей. У деяких випадках іноді важко знайти чітку межу між конкретним професійним спілкуванням та інтересами, оскільки багато видів діяльності можуть бути як професією, так і інтересом (наприклад, риболовля, спорт, малювання) [Hubáček, 2017].

Сленгові утворення, звичайно, утворюються не у всіх областях громадськості і соціального спілкування однаково. Іноді зустрічаються лише декілька сленгових слів, іноді ж навпаки. Зазвичай групи, де вживається багато сленгів диференціюються від інших. Гаузер виділяє рибацький, мисливський, студентський, спортивний, акторський, офіціантський сленги, сленг музикантів та гравців карт. Відомий також металургійний сленг, залізничний або жаргон поштових працівників. Сленгові назви також характерні для представників адміністративного персоналу, будівельників, медичних працівників та інших фахівців [Hubáček, 1981: 25].

Іншим видом соціолектів є професійні мови. Професіоналізми називають нелітературні назви термінологічного характеру мотивовані спробою виразної економіки, ясністю в даному середовищі і мобільністю розмовного спілкування. Часто їх мотивація – необхідність концептуальної диференціації. Наприклад, професіоналізми серед рибалок: *bník klesá*

(«*vypouští se*»), *letní se* («*je přes léto vypuštěný*»), *je nedosazen, přesazen* («*je v něm neúměrně malé, velké množství ryb*»), *strojí se* («*vypouští se před výlovem*»), *dobře nevypadl* («*je nedostatečně vypuštěný*»), *zimuje* («*je přes zimu vypuštěný*»), або звання робітників поліції відповідно до спеціалізації: *dvojkař, hlídkař, jedničkař, mládežník, nehodovák, očko, operativec* і так далі. Серед професіоналізмів існує сьогодні також і вирази старих ремесел, які в офіційному спілкуванні були замінені термінологією спеціальності (наприклад, *příklopec/poklopec* – розріз; зшивати – *stehovat*; засіб для змочування тканини під час прасування – *vlhčidlo*). Характер професіоналізмів також досі мають нестабільний набір термінологічних виразів у нових сферах (наприклад, професії пов'язані з комп'ютером та сучасним приладобудуванням) [Hubáček, 2017].

Деякі лексичні одиниці незмінно виникають в соціолектах, а саме ті, які втратили зв'язок із визначеною соціальною групою, називаються інтерсленгізмами. Це, наприклад, такі вирази: *dietář* (1. *kuchař* або *strávník dietní jídelny*, 2. *osoba pobírající diety*), *klikař* (*člověk mající štěstí*), *mít zelenou* (*nemít žádné překážky*), *zařadit zpátečku* (*ustoupit*), *hrát fér hru* (*jednat čestně*), *klamat tělem* (*odvádět*) та інші. Багато з них стали узагальненими та мають літературний характер.

Особливу групу соціолектів складають жаргони та арго. Ці терміни чітко не розмежовані і лише у французькій соціолінгвістиці вони вивчаються окремо. В чеській мові, їх розуміють як специфічний лексичний шар, характерний для неофіційного усного спілкування соціальних груп у зоні соціально небажаної шкідливої діяльності. Цей термін можна використовувати лише для позначення історичних арго, опис яких відповідає класичному визначенню терміну як таємної мови, створеної за неписаною угодою інсайдерів, або для збереження його як позначення деяких окремих сучасних соціальних груп, наприклад, арго наркоманів, в'язнів [Jaklová, 1999: 55].

Із цілої низки соціолектів потрібно виділити молодіжний сленг, який є специфічним способом мовлення та письма, за допомогою якого молодь прагне самовиразитись. Леффера молодіжний сленг ще називає «груповою мовою» і відповідно до її приналежності до групи та залежно від статусу поділяє на перехідні, тимчасові та постійні. Перехідні – це мовлення дітей, учнів, молодих людей, студентів, дорослих та людей похилого віку; до тимчасових належать мовлення солдатів, в'язнів, спортивний жаргон, жаргон груп, які об'єднує спільне проведення часу чи інтернет-спілкування; постійні соціолекти – це мови чоловіків та жінок, мови декласових елементів [Олійник, 2016: 23].

Молодіжний сленг є засобом спілкування великої кількості людей. Це постійний словотвір, в основі якого лежить принцип мовної гри. Нерідко саме комічний, ігровий ефект є головним у сленговому тексті. Мовцеві важливо не тільки «що сказати», але й «як сказати», щоб бути цікавим для аудиторії. Тому вислови мовця часто можуть бути грубими чи фамільярними. Таким чином, сленгові найменування створюються в середовищі людей зі спільними інтересами як прояв згуртованості і для того, щоб проявити свою роль у соціумі, яку він має в даний момент знаходження в даній групі. У цьому сенсі виразні засоби сленгу інтенсивніше виконують соціально-репрезентативну функцію, ніж виразні засоби мовлення професійного спілкування.

На відміну від, шкільного чи студентського сленгу, молодіжний сленг не прив'язаний до вищих навчальних закладів, а охоплює набагато ширші кола суспільного життя. Чеська лінгвістка Юнкова визначає термін «mluva mládeže» таким чином: «Označujeme jím specifické jazykové prostředky celonárodního jazyka, kterých užívá mládež rozličných sociálních a zájmových skupin a věkových stupňů mužského i ženského pohlaví od 6 do 25 (30) let v soukromém komunikačním styku v neoficiálním prostředí» [Jaklová, 1984: 2]. До основних ознак мови відносять її розмовну форму, але виняток становить приватне листування, а саме SMS-повідомлення, електронне



листування або спілкування в соціальних мережах. Крім того, можна говорити про експресивність і актуалізацію висловлювання, що проявляється, перш за все, в більш широкому контексті, з територіальною диференціацією, тенденцією до універсифікації або тимчасової мінливості. Змінність і виразність вираження пов'язані з почуттям гумору і активною гіперболізацією сучасної молоді та відмовою від соціальних стандартів і культурного мовного екетету. Нові лексичні та фразеологічні засоби можуть стрімко реагувати на нові явища та факти.

## 1.2. Основні аспекти дослідження, джерельна бази щодо вивчення молодіжного сленгу.

Дослідження молодіжного сленгу є важливим для лінгвістики, оскільки його використовує значна частина населення віком приблизно від 6 – 30 років. Часто мовлення молодих людей та сленг вважають одним терміном, але, наприклад, чеська лінгвістка Юнкова спирається на думку Бечка і стверджує, що їх потрібно розрізняти. Пояснює це наступним чином: «mluva mládeže má nesporně některé prvky připomínající slang (zvláště se slangem studentským má leccos společného), ale za slang ji považovat nelze. Nejde tu tedy ani tak o vyjádření sdělných potřeb spjatých se speciální pracovní činností, jak je typické pro slangy, nýbrž spíše o vyjádření určitého postoje k životu, ke společnosti či ke starší generaci. Ani skupina není natolik kompaktní, jak předpokládáme pro slangy» [Junková, 2005: 88]. Однак Вондрачек «mluvu mládeže» називає «mládežnický slang» і запевняє, що він «je intelektová kompetence vyjadřována často kontrastními kombinacemi prostředků různých jazykových vrstev, útvarů i jazyků a nejrůznějšími modifikacemi přejímek. Variabilita stylových příznaků může sloužit právě k demonstraci komunikační kompetence, byť by si o ní nečlen osloveného společenství myslel cokoli. V jiných společenstvích může tutéž roli plnit zvládnutí rigidního, obtížně osvojitelného výrazového systému». [Vondráček, 2005: 17]

Молодіжний сленг містить не тільки назви, які стосуються обов'язкового навчання, але також назви, які стосуються дозвілля поза межами школи. Молоді люди можуть дуже особливим чином назвати все, що їх цікавить чи ні, що турбує, приносить задоволення, а також має значний вплив на їхнє життя і якимось впливає на них. Деномінації, які використовує молодь, відносяться до форм соціального спілкування, натхненних різними областями, а саме спорт, музика, комп'ютери, розваги, місця, які молодь відвідують у вільний час. Однак не можна забувати, що молодіжний сленг дуже багатий на вульгаризми, які можуть образити їхнє оточення. Причиною вживання таких виразів у свої лексиці, безумовно, є

певне захоплення цими словами, оскільки вони є не тільки засобом тестування меж, норм і цінностей для молоді, але й засобом захисту або насмішок, завдяки яким молодь демонструє свою агресивність, випромінює гнів і намагається контролювати своє оточення. Отже, всі сленгові вирази є вираженням приналежності до групи, оскільки ці вирази роблять її унікальною. Ці вирази належать як до їх вікових, так і до соціальних груп.

На молодіжний сленг впливають не тільки вік носіїв, але і їхні інтереси та загальний спосіб життя, який, однак, змінюється з часом, як і сама мова. Звичайно, молоді люди використовують свою мову в неформальному спілкуванні і, таким чином, виникають як вираження приналежності до соціального середовища або соціальної групи. Мотивацією для виникнення молодіжного сленгу може бути прагнення до самовираження та оригінальності, або спроба адаптувати власну мовну поведінку до певної вікової групи носіїв мови. Крім того, існує потреба в тому, щоб молоді люди дещо відрізнялися. Важливим є прагнення не бути зрозумілим для інших. Підлітки відчують необхідність диференціювати себе не тільки від старших поколінь, але й один від одного. Це явище не є поширене лише останні кілька років, а просто в часи SMS-повідомлень, чату та електронної пошти й соціальних мереж набагато легше виразити мову підлітків у письмовій формі.

Німецький лінгвіст Хенне виділяє сім груп молодіжної комунікації, в яких найчастіше утворюється нові сленгізми:

1. Комунікативна поведінка в групі: у школі, у вільний час, в університеті, стосунки між людей.
2. Душевний стан: здивування, захоплення, незадоволення, образа, інертність, байдужість.
3. Погрози, вимоги, відмови, насмішка, оцінка.

4. Музика: музичні інструменти та технічні прилади, музики та музичні стилі, музичні композиції, музична критика та прослуховування музики.
5. Сфера побуту та розваг: дискотека, паб, одяг, зачіски, медіа, спорт, транспортні засоби, продукти харчування, органи правопорядку, фінанси (позначення грошей).
6. Школа: персонал школи, приміщення, явища, пов'язані зі школою (табелі, класний журнал), заняття (предмети, закінчення школи, оцінки, поведінка, покарання).
7. Світогляд та політика [Олійник, 2017: 35-36].

Для створення нових сленгізмів є чимало джерел. Одним з найбільш поширеним є запозичення з інших мов. У минулому слова для сленгових термінів були запозичені з німецької мови, наприклад, *šprechtění*, а іноді й з російської, наприклад, *kníga, třídnice* або *sborná*. Для сьогодення характерний вплив англійської мови на формування нових лексем, тому найменування з англійської є досить популярними, наприклад, *cool, exsercise, ekšn, free, good, homework, in, king, loser, master, spešl, out*, і разом з цим утворюються і гібридні слова, наприклад, *hausparty*.

Нові сленгізми утворюються й у побуті, коли ми позначаємо якісь предмети або явища. Чисельною є група назв, що виражають різні якості людини, оцінка її діяльності та зовнішності. Назви з негативними значеннями є більш поширеними, наприклад, дивна людина називається *chtil, krizovej, marod, tragéd* або *vumatlanej*, а втомлена людина – *country*. Позитивна оцінка – це, перш за все, фізичні характеристики, наприклад, той, хто має гарне і струнке тіло за допомогою вправ – це *masér, nařachanej, vymazlenej* або *vuvoněnej*. Якщо хоче позитивно описати ситуацію, то використовує такі сленги: *bomba, cool, hlína, klasa, pecka, super, špica či brutální, drsný, famózní, gigantický, hustý, monstrózní, ňámózní*,

vymazlený. Негативна оцінка – *humus, kentus, krize, pruda, vopruz* či *katastrofální, nestvůrný, vyměkklý, vytvrdlý*.

Ми живемо в добу інформаційних та комп'ютерних технологій, тому не дивно, що багато слів походять з цих областей. Наприклад, *pejdžina, printit, no'as, googlovat, gúglovat, googlit*. Часто можна почути такі вирази як *spadla mi vokna, jablka nepadají* або *promazat kompa*.

Отже, молодь утворює нові лексичні одиниці та використовує їх практично у всіх сферах діяльності, тому б хотілося виділити, такі джерела впливу на формування сленгу як телепередачі, соціальні мережі, де молодь проводить багато часу, школа, техніка, музика, спорт, мода, наркотики, гроші, алкоголь, неформальні молодіжні групи, масова культура. Головні джерела я б хотіла зобразити наступним чином:



Зображення 3

На сьогодні словник чеського молодіжного сленгу налічує відносно велику кількість слів тому, що має велику кількість близьких за значенням слів – тобто синонімів. Чим більше слово вживається, тим більше синонімів воно має. Поява синонімів пов'язана з тим, що один і той же термін в різних країнах можуть мати різні сленгові відповідники. Сленг не залишається постійним. Через зміну одного популярного явища, старі вирази можуть забуватися та змінюватися іншими, більш сучасними. Через швидкоплинність мови цей процес є дуже стрімким. Доказом цього є те, що в молодіжному слензі лише за останнє десятиліття швидкого світового прогресу змінилася велика кількість слів та виразів.

### 1.3. Молодіжний сленг як мовна складова чеської субкультури.

Культура може пов'язуватися з різними частинами суспільства. Баркер описує молодіжку культуру наступним чином: «Po druhé světové válce byl západní svět poznamenán nástupem a rozšířením výrazných hudebních forem, módních stylů, volnočasových aktivit, tanců a jazyků spojených s mladými lidmi. Tyto soubory významů a praktik vešly ve známost jako kultura mládeže». [Barker, 2006: 97].

У чеській та зарубіжній літературі існує багато визначень соціалізації. Мацек визначає це так: «Соціалізація визначається як процес розвитку особистості у конкретному матеріальному та соціальному середовищі, характерному для конкретної групи. Взаємовідносини індивіда та суспільства відповідають теорії соціалізації і в першу чергу визначається суспільством». [Macek, 2003: 37]

Безсумнівно, що соціалізація відіграє незамінну роль у процесі розвитку людини та її влиття в суспільство. «Соціалізовані люди повинні контролювати свої почуття та інстинкти, розвивати совість, керувати ролями у сім'ї, батьківстві, партнерстві та професії та розрізняти, що важливо в житті» [Jandourek, 2008: 81]. Також у процесі соціалізації у людини своєрідне місце посідають субкультури.

Неформальні організації є досить новим явищем, яке з'явилося в ХХ-му столітті і відображає соціальні проблеми молоді, їх спробу здобути незалежність та самовираження.

Субкультура – це меншість, яка протистоїть масовій культурі, меншість, яка визначена конкретними нормами, цінностями, моделями поведінки, способом життя та іміджем. Колектив може відрізнитися від інших зовнішнім виглядом, модою, музикою, специфічними інтересами та, звичайно, мовою.

Вживаючи термін субкультура, яке стосується виключно молодих людей Смолік визначає це як «typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování

či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkulturu mládeže lze smysluplně vymezit a pochopit pouze ve srovnání s hodnotami, chováním a životním způsobem dospělých v jedné a téže společnosti» [Smolík, 2010: 35]

Вірост та Сламненік субкультури ділять наступним чином:

### **1. Формальні та неформальні групи**

Цей поділ можна вважати базовим поділом соціальних груп. Формальні групи завжди створюються з певним наміром, іноді вони також є офіційними. Часто формально встановлюються структура і правила групового життя. Можна сказати, що джерело структури групи, як не парадоксально, знаходиться поза групою. Неформальні групи, навпаки, виникають на основі неформальних стосунків окремих людей. Цей факт змушує структуру, режим роботи та загальний вигляд зароджуватись у групі. Але навіть у неформальних групах можуть бути формалізовані деякі види діяльності, такі як набір нових членів, деякі ритуали тощо.

### **2. Членські та нечленські групи**

Їм притаманна необхідність відрізнити членів групи від інших.

### **3. Референтна група**

Якщо група має сильний вплив на людину, ми називаємо її референтною групою. Зазвичай це може бути виявлено у зв'язку із самооцінкою особистості. Якщо група є референтною для окремої людини, індивід починає ставитися до групи як до члена групи і постійно прагне порівнювати себе з цією групою, навіть якщо не є її учасником.

### **4. Природні групи**

Це, ті групи, які насправді існують у природному середовищі. Тобто, які створені для наукових цілей і є протилежні іншим групам. [Výrost, 2008: 55]

В кожній молодіжній субкультурі існує своя мова, свої фрази, які є зрозумілі їм і відрізняють їх від інших груп. Я б хотіла виділити такі



субкультури і охарактеризувати їх мову: хіпхопери, панки, готи, панки, сінгьорли (scene girl), гіки (geek), хіпстери.



Зображення 4

Перші панки з'явилися в Англії тридцять п'ять років тому і почали бунтувати проти влади. Вони надягали футболки з лайками, взували військові черевики і почали співати про свободу. Вони не п'ють, не курять, не їдять м'ясо і кажуть, що їх розум – це бунт. Найновіший підвид – це так званий «psychobilly», який поєднує панк із рок-н-ролом та ретроамериканським стилем. Хоча вони вже не такі суворі, з музичної точки зору, психобіллі на сьогоднішній день є найпопулярнішим видом панку. Популярні сленгізми:

- Číro – їх легендарна зачіска, яку ще називають «na kohouta». Чим вища тим краща.
- Křivák – типова шкіряна куртка, кожен панк прикрашає її металевими шпильками та назвами груп.
- Pogo – панк-танець, що складається з ударів ногами перед собою та штовханням сусідів.

Кілька років тому були популярні емо. Сьогодні цей напрямок вже неактуальний, а тривожні дівчата перетілилися в дівчата на сцені. Вони більше не пишаються меланхолією, а швидше милістю та відмінністю від інших. Їм подобаються дивні фільми, вони слухають шалені електро-гурти і люблять хизуватися фото в соціальних мережах. Сінгборл – це приємні істоти, з якими завжди весело, але які багато часу проводять перед камерами телефонів. Слова, які їх характеризують:

- Rawr – на думку сценічної спільноти, це означає, що я тебе люблю мовою динозаврів.
- Supra show – стан повної ейфорії.
- Bang bang baby – заклики, за допомогою яких можна заповнити будь-яке речення.

Хіпстери – колекціонери трендів. Вони люблять відрізнятись від інших, знаходячи маргінальне хобі та перетворюючи його на виразну моду.

- Vintage – щось старе, що є унікальним і чим потрібно похвалитися.
- Vegan – дієта тільки з рослинної їди. Хіпстери її не дуже дотримуються, але вони говорять про це і показують веганські гасла на футболці.
- DIY – скорочення з англійської Do It Yourself (зроби сам). Хіпстери люблять відвідувати незалежні заходи, фотографуватись на брендових телефонах і публікувати в інтернеті.

Гіків найбільше цікавлять математика, фізика чи комп'ютери. Вони дуже розумні і здатні вдумливо розмірковувати про речі, які більшість з нас не розуміє. Найбільше він цінує свої комп'ютери, тому не дивно, що в їх лексиконі слова, які стосуються техніки:

- Lama – (англійської кульгавий) означає недосвідчений користувача комп'ютера. Слово *noob* є синонімом.
- Železo – позначає комп'ютер і більш широко будь-яке обладнання.
- Sosání – завантаження даних великих кількостях.

Готи це підгрупа панкерів, але які вже протестують проти суспільства і звертаються до темних сторін власної душі. Поступово вони почали вигадувати власну моду, в якій домінувала чорна, яку вони поєднують з панками та вікторіанськими аксесуарами. Вони люблять читати романтичну літературу про монстрів, які мають строге обличчя, але ніжну душу.

- Mall-goth – підлітки, що блукають по торгових центрах у готичному одязі.
- Romantic Goth – романтики надихаються таємничим стилем 19-го століття, люблять читати стару поезію і цікавляться вампірами.
- Baby bat – молоді готи, які тільки починають експериментувати з цим стилем.

Хоча музика хіп-хопу спочатку зародилася в бідних чорних передмістях Америки, вона також знайшла своє місце в чеських житлових масавах. Хопери – це приємна компанія, яка пишається гарним настроєм та самопочуттям. Вони завжди повинні бути обережними, щоб не вплутуватися в незаконні заходи.

- Fella – хороший друг.
- Dřtit vlaky – малювати графіті на поїздах.
- Felák – друг, член оної групи.
- Grafáč – графіті.
- Props – визнання, яке належить вашому феллазу та декільком іншим обраним.

- Diss – від англійської неповага. Популярна форма репу, в якій вони влаштовують батл з тим, хто їм не подобається [Uherek, 2012].

У соціологічному відношенні термін субкультура позначає конкретну групу, яка є творцем і носієм спеціальних норм, цінностей, моделей поведінки та способу життя. Залежно від цих факторів утворюються різні сленгізми, які характеризують ту чи іншу групу. Більшість, характеризуючих мною, субкультур є популярні у всьому світі, тому і специфіка мови позначається тим, що практично всі вирази – це англіцизми (*rapovat, quickart, nickname, chillovat, hejtovat*). Кожна субкультура виражається по-своєму специфічним чином, і навіть ці прояви можуть змінюватися з часом.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Жаргон, арго, професіоналізми, сленг, молодіжний сленг – усе це є види соціолекту, які дуже близькі за значенням і часто схожі, але все ж таки їх потрібно розрізняти. Усі ці терміни слугують для позначення новоутворених лексичних одиниць, які використовуються в певні соціальні групи.

Жаргон та арго в чеській лінгвістиці чітко не розмежуються і вважаються лексичним шаром, який вживають групи людей, які займаються набажаною або шкідливою діяльністю. Тобто сюди відносять інсайдерів (наприклад, в'язні, наркомани) метою яких є приховати цю діяльність використовуючи мову незрозумілу іншим.

Професіоналізми необхідні для виразної економії та мобільності при виконанні певної професійної діяльності. Практично в будь якій організації є певна лексика зрозуміла лише їм і яка стосується лише цієї сфери. Так як зараз все більше стає популярна англійська мова, тобто не дивно, що більшість таких новоутворень є запозичені з цієї мови.

Сленг – це специфічна мова певної групи мовців, яка слугує для позначення спільних інтересів. Деякі автори в термін «сленг» включають і «професійний сленг» і «арго», а дехто ділить їх на три види соціолектів. Якщо арго слугує для приховування небажаної діяльності і несе в собі певний негативний зміст, то сленг, навпаки, іронізує і є більш емоційно забарвлений та експресивний. Професіоналізми вживаються лише в організаціях, де виконується професійна діяльність, а сленги при виконанні спільних інтересів, не лише професійних. Сюди можна віднести музику, спорт, літературу, мистецтво і так далі.

Окрема група соціолектів – молодіжний сленг. Від інших видів його відрізняє, те, що сюди входить категорія людей певного віку ( від 6 – 30 років). Для них характерна гіборболізація, експресивність, почуття гумору, брутальність, різкість висловлювань. На чеський молодіжний сленг впливає

вік носіїв, інтереси та спосіб життя, який з часом змінюється як і сама мова.

Основними джерелами поповнення лексики молодіжного сленгу є соціальні мережі, засоби масової інформації, іноземні мови, техніка та інші місця, де молодь проводить багато часу і якими цікавиться. Усі ці чинники активно впливають на розвиток нових лексичних одиниць.

Сленг в різних субкультурах описує їх діяльність, інтереси, одяг та притаманну їм поведінку. Для характеристики я вибрала групи, які є популярні в кожній країні і виявила, що окремих сленгізмів притаманних лише чеській мові дуже мало, а більшість слів запозичені і трансформовані з інших мов.

## РОЗДІЛ 2

### ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЧЕСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Молодіжний сленг – специфічна мова спілкування людей певних професій та вікових груп, причиною виникнення якої є спроба виділитися. Важливим фактором також являється бажання бути незрозумілим для інших груп та людей. Молодь формує нові лексеми різними способами, які дозволяють утворювати нову та специфічну лексику. Серед найчастіших є деформація чи гра слів, анаграма, перекручування, скорочення і запозичення з чужих мов.

Наприклад, в області школи гра слів використовується, переважно, для позначення учнів, які навчаються в молодших класах: *terčik* – student terciе, *kvartýr* – kvartán, *septik* – septimán. Гра слів практикується й у вищих навчальних закладах. Щоб назвати студента першого курсу університету чи коледжу використовують: *bažant*, *guman*, *had*, *máslo*, *nový maso*, *primerosák*, *prvok*, *vitamin*, *začátečník*, *zajíc*, *zelenáč*, *žabík* та інші. Для назв предмету можна зустріти багато синонімів, які утворюються завдяки механічному скорочені. Для прикладу я взяла предмет «Чеська мова» і відкрила для себе чимало виразів таких як: *čed'a*, *čedák*, *čed'ák*, *čedina*, *čédina*, *čegina*, *češ'ule*, *čégrina*, *čeják*, *čejda*, *čejdák*, *čejéčko*, *čejina*, *čejiny*, *čenina*, *čénina*, *česák* či *čajík* [Chýlová, 2005: 94].

Для молодіжного сленгу характерна гіперболізація, а тому не дивно, що, наприклад, не лише в школі чи університеті, але і на роботі для того, щоб повідомити про екзамен чи тестування (чеською *zkouška* або *zkoušení*) використовують *brutus*, *čistka*, *fuška*, *nářez*, *palba*, *výbuch*.

При формуванні нового сленгу молодь може застосовувати метафоричне перенесення. Прикладом можуть бути оцінки в школі: *baculka*, *hranatá*, *kachna*. Серед інших фраз: *deska*, *letiště*, *plošina* – «dívka s malým poprsím», *gazela*, *kobra*, *laň* – «hezka dívka» або *kostra*, *nudle*, *pádllo*, *párátko*, *prkno*, *špejle*, *špendlík*, *tyč* – «hubená dívka». Популярними є

фразеологізми: *nosí ti pivo* «učitel pomáhá zkoušenému», *bejt country* «být unavený» чи порівнюючи щось: *bejt vedle medle jak ta jedla*.

Поширеною формою соціального спілкування є обмін похідного «*čau*», наприклад, *čágo, čaj, čaudy, čauky, čus*. В області привітань також вражає мовна грайливість та винахідливість: *dich Gott, hi first* та відповідь *hi second, tě Buch, páček shledáček, Perun s tebou*. Молодь під час привітання часто використовує фразу *Jak ti klapou kopyta?*, що означає Як справи? (чеською *Jak se ti daří?*).

Якщо молодь хоче висловитися позитивно про якусь ситуацію: *bomba, cool, hlína, klasa, pecka, super, špica* або *brutální, drsný, famózní, gigantický, hustý, monstrózní, námózní, vymazlený*, а в негативній ситуації: *humus, kentus, krize, pruda, vopruz či katastrofální, nestvůrný, vyměklý, vytvrdlý*.

Для характеристики хлопців та дівчат теж використовують різний сленг. Симпатична дівчина: *baba, bábovka, borka, buchta, bunda, čandra, kopretina, kůže, laskonka, mrkev, našláplá pecka, roštěnka, super hadice, šťáva*. Якщо дівчина приваблива, то використовують вираз *ta má preference* і навпаки менш привабливу: *masařka, rašple, stračena*, або вирази: *je škaredá jak práce v neděli, ta dopadla u matky přírody, že jí máma nezalehla*. На дівчат з лишньою вагою кажуть *machna, tuča* або просто *XXL*. Позитивно описуючи хлопців дівчата кажуть: *boreček, géemák* – «genetický materiál», *kus, kusan, matroš, playboy, řízek, rybízek*; негативно: *máčo, vošoust, vumaštěnej*. Худий хлопець – *houska*, стрункий – *vuráplý*. Звичайно, що є і вирази, якими називають незважаючи на стать, наприклад, *socka, sociál* – «ten, kdo nemá peníze», *vozejk, vtěrka* – «ten, kdo se vtírá».

В чеському молодіжному слензі є багато лексичних одиниць, які стосуються проведення вільного часу. Так, дома молодь *čumákuje na bednu, čumí na drát* чи *zírá do bedny*. В сучасному світі майже кожен багато часу проводить за комп'ютером, тому не дивно, що тут теж виникають нові утворення, наприклад, *tráví volný čas u počítače, kompu, nořasu, pécěčka*,



*písíčka, písídla či poče*, «harddisk» – *hadr*, «мыш» – *krysa*. Багато молодих людей також *brouzdá, četuje, mejluje, surfuje na netu*. Якщо не хочуть проводити час дома, то *razí do šumu* або *se jde kulturně vyžít* або *cournout*, наприклад, на дискотеку: *ducárnu, dýzu, piškotérnu, šlapárnu*, чи до пабу «*hospody*»: *čerpací stanice, hospý, léčebny* або *lékárny, kde si dodávají energii, dávají si do rypáku* або *na budku, kalí, nalévají budku*. Коли хтось забагато п'є, то він *vykalí se, zmontuje se* чи *je zmachanej, na atom nebo na kaši* або *je zkykyrykovanej*. Святкування або вечірки називають *akce, kalby, pařby* або *smažby*. Молодь часто курить, тому сигари теж мають свої назви: *bíga, cíga, máčka*, а сам процес куріння: *dávají si tak zdravotní procházku, jdou si bafnout, nakrmit raka* – «zvýšit riziko onemocnění rakovinou».

На формування чеського молодіжного сленгу впливає у тому числі музика. Нерідко можна почути слова *hipoper* та *hoper* – «posluchač hipopové hudby», *diskant* та *diskofil* – «milovník diska» і *technař* – «posluchač techna».

Поширена група сленгізмів пов'язана з наркотиками та їх вживанням. Молодь їх називає *brčko, fruba, ganža, joint* або *špek*. Для сильніших наркотиків: *bobule, boule, vožeh, kulatý* – «extáze», *tripu, papíry* – «papírky naruštěné LSD», *perník, péčko, peří* – «pervitin», *koks* – «kokain». *Jít na špeka, dát si brko, brčko, jointa, spota* означає курити сигарету або марихуану. В свою чергу, той хто курить марихуану – *smažka*. Виготовити сигарету – *smotat si, smotnout* або *ubalit brko*. Сам процес куріння марихуани та її ефект зображуються молодіжними виразами *vysmažit se, zhučēt, zhulit, zkouřit, zmastit*. Результат опісля описують наступним чином: *sjetej, vychechtanej, vysmátej, zkuřenej na kaši, na prach či na sračku*.

Ніхто не буде заперечувати, що молодь має інше ставлення до життя, ніж дорослі. Ця різниця проявляється у радикальності думок, у безпосередності дії (молодь часто називає речі власними іменами, безпосередньо, нетрадиційно, без фраз), у напруженому переживанні почуттів, у нестримному темпераменті та уяві тощо. Згадаймо лише часті

засудження чи іронізацію чого-небудь нерозбірливими виразами, надмірну кількість різних конфесій та образи в мові дітей та молоді. Ось кілька прикладів: лайка і негативна оцінка когось або чогось (за винятком вульгарних виразів): *blbe* (з різними варіаціями, такими як останні *blbýši*), *kreténe*, *debile*, *deblouši*, *vrzlouši*, *vad'ouši*, *volejovko* (*eufemismus k vole*), *traktore* (*za vole*, *vliv mechanizace*), *příšero*, *nestvůro*, *nádhero*; (*ty si*) (*normální*) *blbec*, *vůl*, *vejr*, *cvok*, *šílouš*, *šašek počmáranej*, *padlej na hlavu*, *na mozek*, *totál vadlej*, *praštěnej pavlačí* (*a jinými předměty*), *trefenej*, *cáklej*, *máklej*, *trhlej*, *vrzlej*, *vadnej*, *vada*, *numero*, *ošklivák*, *šered'ák*, *hnusec*, *proletář*, *vyvalenej*, *vytřeštěnej*, *vyděšenej jak mraky*. Слід зазначити, що ці терміни в основному використовуються для обох статей. Дівочих лайок, окрім *káča*, *kráva* (*s eufemistickými královna a kráska*) майже немає. Особливу позицію займає окличне *vole* достеменний переклад «чувак», який вже частково зводиться до байдужої міжвиборчої адреси або до виразного наповнювача (*vole jak si žiješ vole; to je dobrý vole fakt vole*).

Позначення дівчаток серед хлопчиків: *břehule*, *škeble*, *rakev*, *kost*, *muchomůrka*, *upírek*, *kvítko*.

Позначення людей із сильною позитивною оцінкою: (*šílenej*) *válec*, *vaříč*, *kalič*, *pas*, *kádr*, *expert*.

Вказівка та оцінка різних ситуацій та подій, що часто характеризуються сильним перебільшенням: (*to je, bylo*) *ródeo*, *řachec*; *to je bágo*, *žúžo*, *bezva*, *senza*; *to je přesný*, *efektní*, *tutový*, *děsně fajn*, *hrozně krásný*; *to je votřesný*; *má nervy v kýblu*; *nervy mu tečou po stropě*, *směje se, jako (k)dyž má babička průjem*, *jako (k)dyž hrbatej jezdí po roletě a brzdí rohlikem apod*.

Серед інших виразів характерних для молоді, крім уже наведених вище, є: *basa*, *blázinec*, *jatka*, *ústav*, *ústav pro psychicky choré*, *vězení* «škola», *buzna* «homosexuál», *cálovat* «platit», *dežodorant* «deodorant», *dycinky* «vždy», *haldit* «štvát», *hořlavec* «výbušný člověk», *hustodémonskykrutopřísné* «super», *chálovat* «jíst», *chujovina* «blbost», «hloupost», *idiotas* «dvojité idiot», *kalit* «pít», *krement* «kretén a mentál», *kurfa* «speciální kurva», *kurvalína* «líná

kurva», *legranda* «legrace», *legranda granda* «velká legrace», *mít haldu* «myslet si něco, co není pravda», *mučírna*, *trenal* «trénink», *napoleonský vtípek* «vtip o učivu či vtip chápaný jen chytrými lidmi», *na šrot* «opilý», *plevel* «rebel», *prčífuk* «parfém», *rektální alpinista* «vlezdoprdelka», *rufus* «je to dobré, je to špatné» (позитивне і негативне оцінювання ситуації), *s kunda* «sloní kunda», *soudruh někdo z politické strany* «Hradu», *stará pana fyzikárka* «postarší baba bez citů», *teplí bratři* «nejlepší kamarádi chlapci», *tlučhuba* «ten, kdo moc mluví», *vlóža* «vločka» i *zajímací* «zajímavý».

Як я уже згадувала молодіжний сленг багатий виразами запозиченими з іноземними мовами. З англійської мови молодь запозичила такі слова: *easy peasy no learning* «lehké», *epic* «skvělé», *hurry* «rychle», *mother fucker* «zmrď», *noob* «nezkušený», *nope* «ne», *yop* «jo». До того ж, з англійської використовуються такі скорочення, як *FFS* (For Fuck's Sake) «Proboha!» (vulgárnější verze), *OMFG* (Oh My Fucking God) «Ach, můj Bože!» (vulgárnější verze) або *ROFL* (Rolling On the Floor Laughing) «Totální smích; Směji se tak, až se z toho válím smíchy po zemi».

З японської, наприклад, *Arigató!* «Děkuji!», *Hajaku!* «Rychle!» та *Nigero!* «Uteč!». Серед молодіжного сленгу характерні слова з румунської, наприклад, *MRE* (More) «Člověče».

## 2.1. Класифікація сучасного чеського молодіжного сленгу

Прочитавши чималу кількість літератури я зробила висновки, що кожен автор класифікує сленг по-різному, але виділила основні, які в багатьох джерелах співпадають і на основі цього розробити класифікацію, яка, на мою думку, включає в себе сфери, які є найпоширенішими і популярними серед чеської молоді. Отже, в основному автори виділяють такі групи сленгу:

- Brněnská mluva
- Cirkusový slang
- Divadelní slang
- Drogový slang
- Hudební slang
- Mluva světových
- Motoristický slang
- Ostravská městská mluva
- Řemeslnický a technický slang
- Slang pracovníků médií
- Slang pracovníků městské dopravy
- Sportovní slang
- Školní a studentský slang
- Vězeňský a kriminální slang
- Vojenský slang
- Železničářský slang

Для проведення аналізу я скористалася інтернет джерелом, який являється платформою для створення словника сленгових слів. *Čeština 2.0* – це словник, який створюється жителями Чехії з 2009 року. Сюди входять абсолютно нові слова, регіональні або інші цікаві терміни з усіх куточків Чехії. На основі цього словника була створена книга «*Načknutá čeština*»,

для якої було вибрано понад 3 тисячі кращих слів і з творчим підходом та кмітливістю описано все – політика, спортивні події, повсякденне життя.

Першим етапом написання моєї роботи було створення вибірки слів на основі яких проводився аналіз. Для цього потрібно було проаналізувати і виділити основні сфери діяльності, де задіяна молодь. Проаналізувавши чимало джерел я зробила висновок, що молоді люди беруть активну участь у всіх сферах, але все ж таки для себе виокремила такі як навчальні заклади, технології, деякі професії та хобі молодих людей.

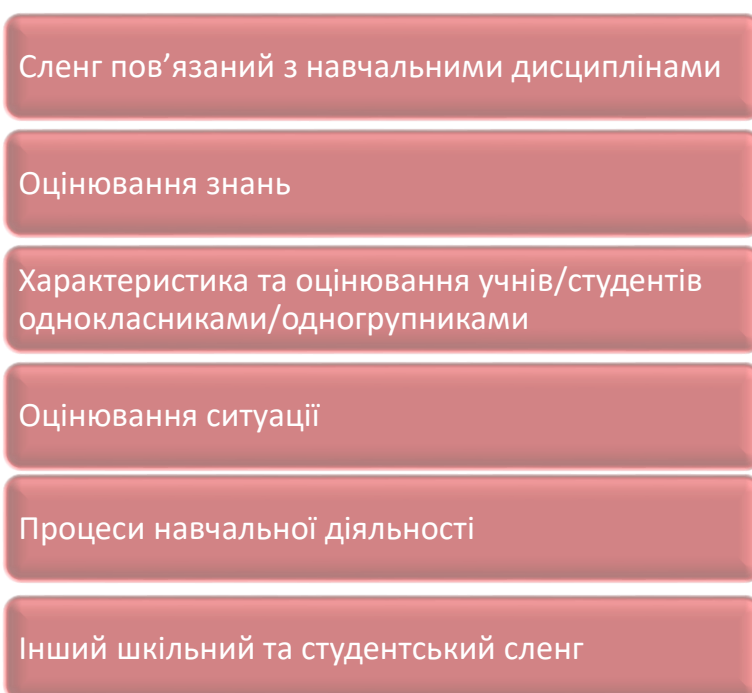


Зображення 5

Наступним кроком було створення тлумачних словників. Для кожної підгрупи мною був розроблений словник в алфавітному порядку із поясненнями. Основним джерелом є словник *Čeština 2.0*.

### 2.1.1. Шкільний та студентський сленг

Почнемо із шкільного та студентського сленгів, які я вирішила об'єднати, оскільки обидва пов'язані з навчальною діяльністю. Для аналізу словника я прокласифікувала їх на підгрупи: характеристика навчальних дисциплін, оцінювання знань, характеристика учнів та студентів, оцінювання ситуації, процеси навчальної діяльності та інший шкільний та студентський сленг.



#### Зображення 6

Найпоширенішими чеськими молодіжними сленгізмами, які характеризують навчальні дисципліни є:

- ajina, též ájina – anglický jazyk
- děják – dějepis
- frájina – francouzský jazyk
- fujaření – hudební výchova
- hřbitovní věda - humanitní obor, jehož znalost má pramalé či žádné praktické uplatnění a ve kterých je častou tematikou smrt, války,

ostatky, vraždy, epidemie atd., typickým příkladem hřbitovních věd jsou například obory historie, archeologie, archivnictví, sociologie apod.

- máťa – matematika
- maťárna - matematika
- matika – matematika
- občanka – občanská výchova/nauka
- příraz – přírodopis
- přírod'ák – přírodopis
- spogyna - sportovní gymnastika
- zemák – zeměpis

Як бачимо майже всі сленгізми утворені за допомогою скорочування слів, окрім *fujaření*, яке походить від словацького музичного інструменту фуяра.

Друга підгрупа – це оцінювання знань. Як і в українській мові учні чи студенти можуть по-різному називати оцінки, так і чеська молодь:

- bajle – školní známka nedostatečně, pětka
- bůr, též bůra – školní známka nedostatečně, pětka
- čtverec – školní známka dostatečně, čtyřka
- čtyřka, též čtyřka – školní známka dostatečně, čtyřka
- dvojka – školní známka chvalitebně, dvojka
- jednička – školní známka výborně, jedna
- koule – známka nedostatečně, pětka
- kule – školní známka nedostatečně, pětka
- plný počet, též plný počet bodů – školní známka nedostatečně, pětka
- trojec – známka dobře, trojka
- židle – známka dostatečně, čtyřka

Важливо знати, що в Чехії система оцінювання віднізняється від українського. В школі і університеті п'ятибальна шкала, але 5 балів (*pětka*) – це найнижчий бал, 1 бал (*jednička*) – найвища.

Молодим людям характерно оцінювати і характеризувати все, що їх оточує. Для опису інших існує багато сленгізмів про, які я вже писала раніше, але в цій класифікації я б хотіла виділити, ті, які на моя думку, найбільше використовуються в школах та університетах. Отже, якщо молодь оцінює з позитивної точки зору, то використовує наступні вирази:

- borec – obdivné hodnocení, schopný či úspěšný muž 1. označení kamaráda (užívají chlapci) 2. označení učitele
- boží – výborný, vynikající, obdivný hodnotící výraz, označení pěkného chlapce
- chytrák – chytrý student
- chytrolín, též chytrouš – chytrák, chytrý student
- gyploid – chytrý student gymnázia
- hezký, hezkej – označení pěkného chlapce; hezká – označení hezké dívky
- inteligent – označení vysokoškolsky vzdělaného člověka ze strany lidí bez vzdělání, chytrý student
- inteligentní – označení chytrého studenta
- láska – obdivné hodnocení, označení kamaráda, resp. kamarádky (užívají dívky)
- normál, normální – něco běžného, označení slabšího studenta
- šprt, též šprták – chytrý student

Для негативної характеристики притаманні:

- dement – hanlivý výraz, nadávka, hlupák, mentálně zaostalý člověk
- edumaniak – blázen do sebevzdělání
- hnusná jako prdel – označení méně pohledné dívky



- kretén – hanlivý výraz, hlupák, blbec, nadávka
- magor – blázen, nevypočitatelný člověk, někdy též hlupák, nadávka
- ošklivka – méně pohledná dívka
- pako – kdo se hloupě chová, hlupák, nadávka
- šrotna - nadměrně pilný student, který je schopen cokoli nabiflovat, tzv. Šrotit

Передаючи свій емоційний стан, розповідаючи про свої переживання і враження учні та студенти використовують різні фрази або слова. Говорячи про позитивний настрій використовують:

- cajk, též v cajku – v pořádku
- good – z angl. dobrý, dobré
- halda – dobrý, dobré (kladné hodnocení situace)
- hezký, též hezky – 1. dobrý, dobré 2. vyjádření údivu, překvapení
- jde to, též ujde to – (je) to dobré
- krása: ty kráso! – vyjádření údivu, překvapení
- lol – zkratka z angl. lot of laugh/laughing out loud, tj. mnoho smíchu
- nice – z angl. pěkný, pěkně
- rofl – z angl. rolling on the floor laughing, tj. totální smích (směji se tak, až se z toho válím po zemi)
- wow! – vyjádření údivu, překvapení
- zabitý – (je to) dobré

Негатив передають такими виразами:

- do píče/i, též (je to) na píču, (je to) v píči – zaklení, (je to) špatné
- hrozný, též hrozné, hrozně – špatný, špatné, špatně (záporné hodnocení situace)
- omg – zkratka z angl. Oh, my God!, tj. Ach, můj Bože!
- píčovina – vulg. něco hloupého, nesmysl, (je to) špatné

- wtf – z angl. What the fuck?, tj. Co to sakra ...?

Описуючи процеси учіння говорять:

- drtit se – učit se
- jít to vyšlechtit – učit se
- šprtat se – učit se
- šrotit se – učit se

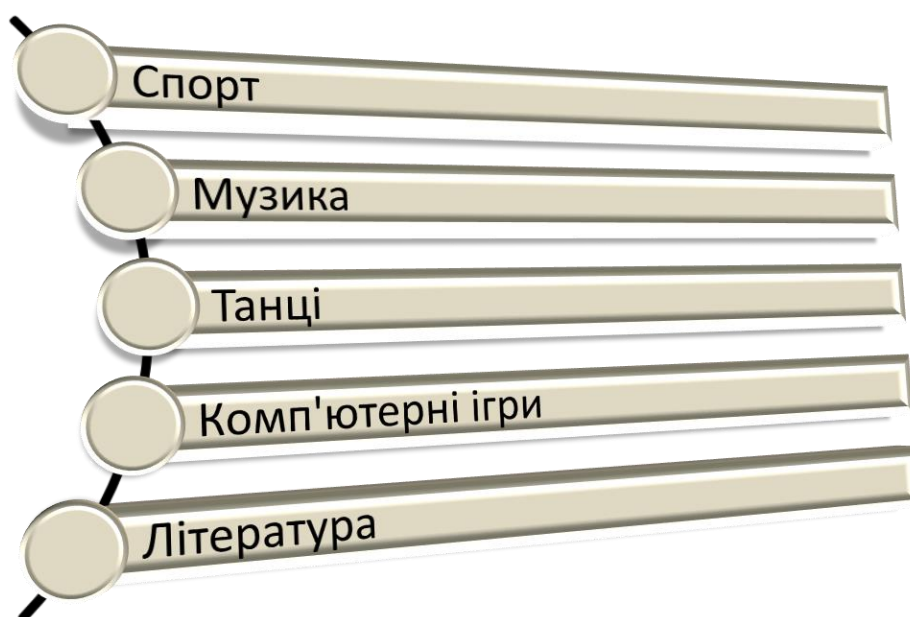
Остання підгрупа включає в себе сленгізми, які молодь застосовує описуючи вчителів, навчальні заклади, спеціальності, різні вирази популярні серед студентів та учнів:

- erasmak – student zapojený do programu Erasmus, umožňujícího studium v cizině
- fofrškola – škola (dříve pomocná) pro méně inteligentní žáky
- fofrstudent – člověk, který vystudoval vysokou školu velmi rychle
- gyméd'á – student medicíny specializující se na gynekologii, gynekologický medik
- gymnacista – student gymnázia, který se radikálně vyhraňuje proti žákům jiných institucí středního vzdělávání
- mučitel – učitel
- napínák – školní napomenutí pro neprospěch
- nmz – zkratka nemáš zač
- pohodář – označení učitele
- ředitelská – ředitelská důtka ve škole
- refec – referát
- sis – zkratka z angl. sister, tj. Sestra
- svaťák – poslední týden na učení před maturitou, prakticky nikdy k učení nevyužitý; možná by bylo lepší a trefnější pro toto časové období zvolit pojem “chlast'ák”
- úča – učitelka
- ústav – škola

- žákajda – žákovská knížka

### 2.1.2. Сленг пов'язаний з інтересами молодих людей

Наступна група – хобі. Молодь цікавиться різними видами діяльності, починаючи з музики до програмування. Я для себе виокремила, ті інтереси, які є популярні не лише в Чехії, але і у всьому світі: спорт, музика, танці, комп'ютерні ігри, література.



Зображення 7

Перед аналізом молодіжного сленгу пов'язаного з інтересами, хотілося б виділити сленгізм *hobík – člověk, který věnuje poměrně dost času nějakému koníčku* – людина, яка багато часу приділяє якомусь захопленню. Досліджуючи дану групу, я звертала свою увагу на вирази, які загалом характеризують кожен сферу діяльності.

Спортивний сленг можна розглядати в кожному виді спорту: футбол, волейбол, теніс, баскетбол, біг, регбі та інші. Але головним мейнстрімом 21-го століття є фітнес. Молоді люди прагнуть мати ідеальні форми і здорове тіло і для цього не лише займаються спортом, але і часто

вживають харчові добавки, тому зрозуміло, що в молодіжному лексиконі є вирази пов'язані з допінгами. Наприклад, *bobule* – doping, prostředky určené ke zvýšení výkonnosti vrcholového sportovce або *dextrák* – maltodextrin, používaný jako složka sportovní výživy a nápojů. Для різних видів спорту цікавими сленгізмами, які описують гравців, процеси і результати є:

- baletka – hráč, který se „bojí“ míče, nenabíhá si na přihrávky a bojí se hrát
- gloryhantr – ten, co vždy podporuje ten sportovní tým, který právě vede v tabulkách; z angl. glory (sláva, úspěch) + hunter (lovec, hledač)
- nářez – výrazná porážka ve sportu
- novoběžec – člověk, který začíná běhat, běžec-začátečník
- osobáček – osobní record
- prales – nižší soutěž v kolektivních i individuálních sportech
- splachovák – jednoznačné vítězství ve sportu
- spogyna – sportovní gymnastika
- uhaluzit – dosáhnout ve sportu těsného vítězství po nepřilíš dobrém výkonu
- vyfintovat – použít fintu na překonání protihráče, převážně v míčových sportech
- vystříknout – prohrát sportovní utkání po velmi špatném výkonu
- vzít draka – ve sportu zahrát míč letící do autu (např. při tenisu)
- závod'ák – závodník, profesionální sportovec
- živá díra – špatný brankář (při jakémkoliv sportu)

В час, коли спорт є популярним не дивно, що з'являються слова для позначення і опису людей, які не зацікавлені в ньому і їх способу життя:

- gaučfanoušek – sportovní fanoušek, který se nikdy nezvedne z gauče a nezajde si na zápas, fandí výhradně u televise

- umrtvování – způsob života, při němž se člověk dobrovolně a systematicky zbavuje veškerého pohybu a snaží se co největší část prožít bez sportu a aktivního vyžití
- žaket – náhlý a totální výpadek závodníka v orientačním běhu vlivem nadměrného požití alkoholu

Музика – невід’ємна частина життя більшості молодих людей. Рідко на вулиці можна зустріти молодь без навушників. Існує багато популярних музичних гуртів, які часто стають ідолами і, які теж є частиною утворення нових слів. Наприклад, кумирів багатьох музичних гуртів називають скорочено від назв груп: *brichťák* – fanoušek skupiny Aleše Brichty, *kabátník* – fanoušek skupiny Kabát, *ortelák* – fanoušek skupiny Ortel, *kissák* – fanoušek skupiny Kiss та інші. Різні напрями музики теж мають свої назви: *drummík* – hudební styl drum and bass, *zlomenina* – název hudebního stylu drum’n‘bass (podle «zlomeného» rytmu). Назви музикантів залежить від стилю в якому вони грають, і як грають та інструментів:

- chudebník – profesionální muzikant bez lukrativních angažmá
- intonační turistika – stav, kdy muzikanti hrají nebo zpívají falešně
- listař – muzikant, který je schopný bez problému zahrát z not nikdy neviděnou skladbu (z listu)
- metlák – metalista, fanoušek metalové hudby
- prvořadý hráč – muzikant, jehož hra je slyšet jen do první řady v sále
- vypučíny – muzikant, který kopíruje postupy různých hudebních stylů a vydává je za vlastní
- zdrhač – muzikant, který hraje v příliš rychlém tempu

Чудовою альтернативою спорту – є танці. *Hodit kyčlí, kejšvat bramborou, travoltit* – це не єдині вирази, які означають «танцювати». Як і в музиці, танцювальний сленг утворюється від стилю в якому виконується

танець: *brejkovat* – tančit break dance, *pogovat* - tančit pogo, *skládat krabice* - tančit na hudbu tak, že pohyby rukou připomínají skládání krabic.

Молоді люди можуть придумати назву всьому, що викликає в них якісь емоції і не важливо позитивні вони чи негативні. Винятком не стала і література. В чеському молодіжному слензі є слова, котрі описують людей, які люблять читати, жанри різної літератури і сам процес читання:

- *bestofka* – to nejlepší v daném žánru (hudba, filmy, literatura apod.); z anglického «best of»
- *booktuber* – milovník knih, který o knihách mluví na videu (především na YouTube), kde knihy recenzuje, doporučuje, ale i haní
- *ezomlha* – motivační literatura plná klišé a banálních pouček
- *knihomol* – náruživý čtenář knih, člověk, který permanentně leží v knihách a čte
- *romantárna* – romantické, dojemné umělecké dílo (film, kniha apod.)
- *zívárna* – něco nudného, hrozného, únavného (např. film, hudba, kniha apod.)

Наступною підгрупою є комп'ютерні ігри. Їх грають практично всі підлітки, і не тільки, які мають доступ до електронних пристроїв. Більшість лексики даної категорії утворюються способом запозичення з англійської мови. Наприклад, навіть сам процес позначається словом *gamesit* – грати ігри на комп'ютері і походить з англійського *game*. Кожна гра має свою лексику, скорочення та умовні позначення. Лише гравці конкретної гри будуть розуміти про що йде мова і зможуть активно підтримувати діалог. Як приклад я взяла гру, яка популярна вже багато років, Dota. Як і для інших ігор є створені сайти, блоги, відеоогляди, де чітко розшифровуються всі скорочення і пояснюються, наприклад: *ap* – All Pick (každý hráč si může zvolit libovolného hrdinu z libovolné taverny), *mm* – Mirror Match, *sp* – Shuffle Players та інші.

### 2.1.3. Сленг пов'язаний з сучасними технологіями

Практично вся нова техніка, яка з'являється на ринку і активно використовується молоддю має свої найменування. Інколи власники певної марки теж мають назву, наприклад, *jablet* – iPad, tablet od Apple і відповідно власник – *jablíčkář*. Для аналізу, як і в попередніх групах, я розділила на наступні підгрупи: телефонна техніка, транспорт, соціальні мережі.

Говорячи про мобільний телефон чехи використовують чимало цікавих та дотепних сленгізмів:

- chytrák, chytrifon – smartphone
- dotykáč – dotykový telefon, přístroj s dotykovým displejem, také se takto označuje samotný dotykový displej
- dřevěný telefon – starý telefon, starší typ mobilu.
- hendina – z něm. Handy (vyslovuje se hendy)
- kukuřice, blbofon – starý tlačítkový telefon; vychází ze vnější podobnosti klasu a tohoto zařízení
- pádlo – velký, rozměrný telefon
- placka – smartphone, chytrý telefon
- telefén – přehřátý mobilní telefon
- zlobil - mobil, který se neustále seká, tuhne, vypíná apod.

Транспорт називають відповідно до марки, функцій, особливостей та стану авто, автобуса, мотоцикла та інших засобів пересування. Часто такі сленгізми утворюються шляхом скорочення або запозичення з інших мов:

- bajk – kolo, bicykl
- bydlík – karavan, obytný vůz
- cajzlokrtek – pražské metro
- citrus – vůz značky Citroën
- čabajka – maďarský kloubový autobus
- fekál – moped, motocykl Jawa 50 Pionýr a jeho jednože

- hološuk – automobil v základní výbavě, ideálně s manuálním stahováním oken, bez klimatizace atd.
- obytník – obytné auto
- offproud – vybitý elektromobil
- šáde – vůz značky Škoda
- vrtulák – vrtulové letadlo
- vysavač – supersportovní motocykl s velkoobjemovým a vysokootáčkovým motorem
- zalehávačka – silniční motorka, většinou s velkým výkonem

Сучасні технології включають в себе і соціальні мережі, які мають велечезний вплив на молодь і часто являються основним джерелом утворення нових лексичних одиниць. Сам вираз «соціальні мережі» теж може називатися по-різному: *virtuální pavlač*, *sosít*, *socky*, *socmédia*, – *sociální síť*. Користувачі популярних платформ використовують такі сленгізми:

- bůček – sociální síť Facebook nebo fejsbůček
- dát unf – přestat někoho sledovat na sociálních sítích (Facebook, Instagram, Twitter apod.); "unf" z angl. Unfollow
- fakebook – sociální síť Facebook; podle angl. fake news (falešné zprávy)
- fakoušek – hejtr na sociálních sítích (Facebook, Twitter apod.), opak fanouška
- fejkbukovat – prezentovat svůj vyumělkovaný život na sociální síti Facebook; z angl. fake (falešný)
- folounovat – sledovat někoho na Twitteru
- haháč – nejveselejší ze smajlíků nabízených Facebookem k reakcím u příspěvků, komentářů a zpráv
- instáč – sociální síť Instagram založená na sdílení fotografií



- instadůra – žena, která předvádí svůj vyumělkovaný život na Instagramu, příp. na něm propaguje různé pochybné produkty
- instagramista – člověk, který se hodně věnuje Instagramu
- instakramář – drobný obchodník prodávající věci na Instagramu
- instouš – člověk závislý na Instagramu
- lajkař – člověk, který na sociálních sítích (nejčastěji Facebooku) tzv. olajkuje (dá “Líbí se mi”) prakticky u jakéhokoliv příspěvku bez ohledu na to, o jak velkou blbinu jde
- lajková loď – velmi úspěšný post (příspěvek) na facebookové stránce
- líbítko – tlačítko "To se mi líbí" (např. na Facebooku)
- olajkovat – dát něčemu lajk (např. na Facebooku)
- sratus – sračkovní status na Facebooku
- twikámoš – kamarád ze sociální sítě Twitter, se kterým se v reálném životě nepotkáváte
- twitřan – uživatel sociální sítě Twitter
- twitterista – uživatel Twitteru
- twiřet – trčet/čekat někde na něco a sjíždět Twitter
- úvodka – úvodní fotka na Facebooku a jiných sociálních sítích

#### 2.1.4. Професійний молодіжний сленг

Проаналізувавши словник і розробивши словник, я поділила його на наступні категорії: медіа, творчі професії, офісна робота (різна діяльність), професії пов’язані з транспортом та інший професійний сленг.

Перша група – медіа:

- adman – pracovník v reklamě, reklamní agentuře apod.; z angličtiny – ad (reklama) a man (muž, člověk)
- dat’ák – datový novinář

- digitální vemeno – člověk, který si přiděluje spousty práce tím, že nerozumí ani nejjednodušším technologiím a neumí je použít nebo je používá nevhodně
- hlavopat – člověk, pracující s fakty a argumenty, které mají tzv. hlavu a patu
- kryptocopík – copywriter píšící hlavně o kryptoměnách
- market'ák – propagační manažer, marketingový poradce ap.
- psáč – textař, copywriter, člověk, který se živí psaním textů
- rekreativec – osoba zabývající se tvůrčí činností v oblasti reklamy a marketingu, toho času nečinná z důvodu dovolené či nedostatku zakázek
- telegenerál – generální ředitel televize (např. Nova, Prímy, ČT apod.)
- televizák – pracovník v televizi, člověk zaměstnaný v některé z televizních stanic
- webař – člověk, který se motá okolo tvorby a správy webů (webmaster, webdeveloper, webdesignér apod.)
- webmasturbátor – správce webové sítě, administrátor
- youtuber – člověk, který natáčí videa a umísťuje je na server YouTube

До творчих професій я віднесла такі сленгізми:

- bican – hráč na bicí nástroje
- blogař – tvůrce blogu, blogger
- bobulák – sportovec, který nápadně rychle nabral svalovou hmotu
- chudebník – profesionální muzikant bez lukrativních angažmá
- cvak – fotografie nepřiliš vysoké kvality a umělecké hodnoty
- herka – herečka
- holit - vydělávat peníze hudební produkcí; muzikantský slang
- křoví – upozaděná herecká role, která pouze dokresluje příběh

- kulturní průjem – umělecké dílo nevalné kvality
- kumštýř – umělec; z německého Kunst (umění)
- listař - muzikant, který je schopný bez problému zahrát z not nikdy neviděnou skladbu
- pikaso – malíř pokojů (profese); jako narážka na uměleckého malíře Pabla Picassa
- tlumočhuba – špatný tlumočník, který často překrucuje informace v tlumočeném projevu
- vypučíný - muzikant, který kopíruje postupy různých hudebních stylů a vydává je za vlastní
- závod'ák – závodník, profesionální sportovec
- zdrhač – muzikant, který hraje v příliš rychlém tempu

Молодіжний сленг пов'язаний з політикою і бізнесом:

- agrobaron – velkopodnikatel v zemědělství
- autoškolák – instruktor autoškoly
- bordelmamá – majitelka nebo správkyňe nevěstince
- čaulid – populistický politik, který se snaží přiblížit svou mluvou k běžným lidem, používá obecnou češtinu a hovorové obraty
- cécéčko – zkratka pro call centrum
- chytrovna – kancelář ředitele, vedoucího, mistra apod.
- demistr – ministr v demisi
- demogog – začínající politik, který se teprve učí veřejně lhát; odvezeno od demo a demagog
- dotačník – příslušný pracovník městských rozvojových útvarů zpracovávající podklady pro získání dotací, zpravidla z evropských fondů
- fabala – fabrika, továrna
- fachman – odborník, expert; z německého Fachmann
- helfr – pomocník; z německého helfer

- hysteretikářka – pracovnice sekretariátu, která je ve firmě neblaze proslulá hysterickými projevy a pronikavým ječákem; zpravidla velmi neatraktivního vzhledu
- kafečubka – asistentka jednatele, manažera, ředitele, která mj. umí udělat kafe
- kukláč – maskovaný policista, policista v kukle
- panelista – host/řečník v rámci jedné části konference (tzv. panelu); žena je panelistka
- papaláš – hanlivé označení vyššího veřejného činitele, vlivný a mocný člověk, který svou pozici dává rád na odív a neštítí se jí také zneužívat
- racek – nový vedoucí pracovník, který vletí do firmy, nadělá spoustu hluku a po krátké době zase odletí a nechá po sobě spoušť
- říd'á – ředitel
- secvičná – přípravná schůzka, kde se vymýšlí společný postup (např. před jednáním s dodavatelem)
- sekerník – manažer razantně propouštějící zaměstnance
- sekyra – příslušník security služby, člen ochranky
- startupista – podnikatel, který buduje firmu od nuly, na zelené louce
- taxamrd – podnikatel, který se všemožnými kličkami vyhýbá placení daní; taxa – daň, poplatek
- techař - technicky orientovaný člověk, někdo s technickým vzděláním, kdo zvládá technické hračky a vymoženosti apod.
- trenýrkář – nájemník, který vytápí bez ohledu na náklady dům či byt na maximum, aby mohl chodit jen spoře oděný
- úvěřář – pracovník banky/spořitelny, který schvaluje, zda klient dostane úvěr, a určuje, v jaké výši bude

Люди, які працюють з транспортом можуть називатися по-різному. Все залежить від того з яким транспортом працюють і чим займаються:

- busák – řidič autobusu
- buserant – řidič vozidla, typicky autobusu, předjíždějící kamión takovým způsobem, že kvůli němu musíte dupnout na brzdu
- dálňák – řidič dálkového autobusu/kamionu
- deblír – deblkanoista, kanoista ve dvoumístné lodi
- ešus – příměstský vlak City Elefant, jehož vozová skříň je vyrobena z hliníkových slitin; železniční slang
- hytlák – služební vůz či oddíl; železniční slang
- šalinbaba – řidička tramvaje neboli šaliny
- šalinfíra – řidič tramvaje, zejména v Brně
- šus – 1. roštěnec (maso); 2. řeznický slang; 3. odpad při rubání v dole; hornický slang
- vékáčko – vedoucí kabiny – palubní průvodčí, vedoucí letuška

Інші служби включаючи поліцію, медичну допомогу:

- dobrák – dobrovolný hasič
- empík – 1. městský strážník, městský policista, člen městské policie (MP), 2. neodbytný marketingový poradce
- fyziopet – fyzioterapeut; žena je fyziopetka
- háša – 1. hasicí přístroj; 2. Hasič
- kundoktor – gynekolog, ženský lékař
- loupežník – policista z oddělení loupeží; policejní slang
- majetkář – policista vyšetřující majetkovou trestnou činnost
- mickař – gynekolog
- očař – oční doktor, oční lékař
- pendrekář – policista
- učurolog – urolog

Для характеристики працівників і оцінювання їх роботи притаманні наступні сленгізми:

- bulač – absentér, někdo, kdo občas nepřijde do práce či vynechává směny; má spíše negativní nádech a pochází z Ostravska
- děláč – člověk, který umí vzít za práci
- fuhnusák – zaměstnanec pohřebního ústavu, který se snaží lovit klienty už v nemocnici hned po úmrtí jejich příbuzného
- funebrák – zřízenec či zaměstnanec pohřebního ústavu
- gynekolega – kolega z práce s výhodami
- hadař – terarista, chovatel hadů
- lopot – osoba s profesí, která nevyžaduje přílišné přemýšlení, duševní aktivitu
- mačkář – sklář, který z natavené sklářské tyče kleštěmi nebo ve speciálním stroji vyrábí polotovary pro skleněné kuličky, perly apod.
- makáč – člověk, který hodně pracuje, umí makat
- nočník – zaměstnanec pracující v noci
- zajda – mladší partner(-ka)

Інший професійний сленг – це лексичні одиниці, які вживаються в тій чи іншій діяльності:

- chrchladen – den, kdy zaměstnanec zůstane doma a nadřízenému v práci pouze nahlásí, že je nemocný
- dojebávka – otravný, nutný úkol, který se musí urgentně dodělat
- dovolelkovat – vzít si dovolenou a vůbec nic během ní nedělat, cílem je načerpání sil
- fofrovačka – zrychlená práce, zrychlené okolnosti všeobecně
- fuška – těžká práce, dřina
- hajrovat – přijímat nové pracovníky, nabírat lidi do práce
- houmáček – pracovní režim “home office”, tedy práce z domova
- hujerné – vyšší odměna nebo osobní příplatek za podlézání vedení

- kolábko – vzájemná spolupráce
- mrkdaden – den, kdy děláte drobné úkoly
- polopráce – práce na poloviční úvazek
- práce němé tváře – extrémně jednoduchá práce, nevyžadující žádné schopnosti, znalosti ani dovednosti
- rachota – práce, zaměstnání
- šichtkarta – rozpis pracovních směn (noční, denní apod.), evidence příchodu a odchodu do práce
- šídlo – pomůcka, s níž jde určitá práce lépe nebo rychleji udělat
- šolich – příležitostná nebo jednorázová práce, vedlejšák.
- ulejvanda – málo náročná práce

## ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

У другому розділі я розглянула особливості формування чеського молодіжного сленгу. Я переконалася, що чеській молоді характерне запозичення слів із іноземних мов, насамперед з англійської. Однак мені вдалося знайти вирази з німецької, латинської, японської та ромської мов. Також з'ясувала дуже часте використання аббревіатур (переважно через вплив інтернету).

Молодіжний сленг особливо різноманітний, коли мова йде про використання ненормативної лексики. В аналізованій вибірці зафіксовано, що найчастіше використовуються слова *kráva* та вираз *ty vole*. Досить часто використовують зменшувально пестливі та фаміліярні слова.

Якщо порівнювати кількість вульгаризмів, якою користуються дівчата та хлопці, то можу сказати, що їх використання досить збалансоване. Хоча слід зазначити, що сленгізмів для характеристики дівчат значно більше.

При формуванні сленгізмів з'являється багато синонімів, наприклад, характеризуючи предмет чеська мова використовують *čed'a*, *čedák*, *čed'ák*, *čedina*, *čédina*, *čegina* та інші.

Класифікуючи чеський молодіжний сленг я розділила його на п'ять груп: студентський, шкільний, за інтересами, професійний та технічний. Кожну групу я поділила на підгрупи і продемонструвала сленгізми, які використовуються найчастіше. Отже, студентський і шкільний я об'єднала і поділила на сленги, які пов'язаний з навчальними дисциплінами, для оцінювання знань, які характеризують та оцінюванюють самих учнів/студентів, які використовуються для оцінювання ситуації, які характеризують навчальну діяльність та інший студентський сленг. Серед інтересів я виділила музику, танці, спорт, літературу та комп'ютерні ігри. Технічний: для позначення засобів пересування, мобільних пристроїв та соціальних мереж. Останню групу – професійний молодіжний сленг я теж



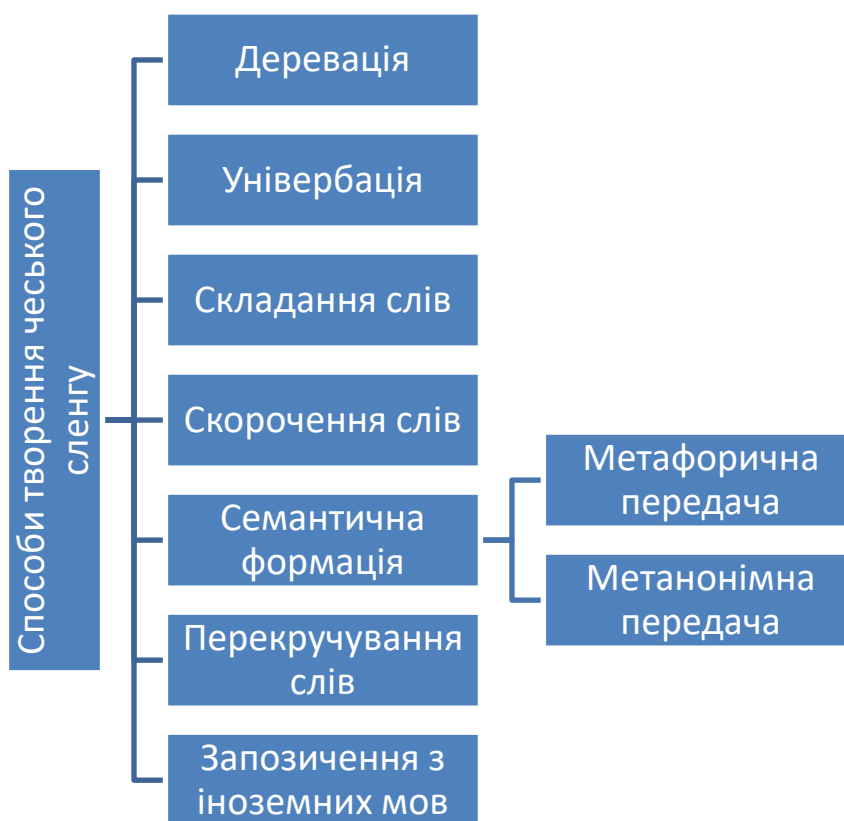
поділила на підгрупи: медіа, творчі професії, офісна робота (різна діяльність), професії пов'язані з транспортом та інший професійний сленг.

Вибірка для класифікації моїх лексичних одиниць була розроблена завдяки інтернет словнику Čeština 2.0. Інші словники, а саме Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov [Hugo, 2006]; Malý slovník českých slangů [HUBÁČEK, 1988]; Encyklopedický slovník češtiny [KARLÍK, 2002]; Několik slangových slovníků [SUK, 1993] застосовувалися при дослідженні формування чеського молодіжного сленгу.

### РОЗДІЛ 3

## СПОСОБИ ТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ЧЕСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Сленг також характеризується способом його іменування. При створенні сленгу застосовуються ті ж процедури іменування, що й при створенні інших назв. Сленггізми реалізуються, головним чином, як іменники і дієслова, деколи як прикметники і рідко як прислівники. Таким чином, вони утворюються трансформаційними процесами (словотвірними), перш за все це деривація, складання слів або в окремому випадку скорочення, механічне скорочування або перекручування. Застосовуються також процедури транспозиції, так звані семантичні утворення, тобто метафорична і метанонімна передача, прийняття з іноземних мов (в основному з англійської та в минулому з німецької) і створення багатослівних імен, тобто фраз. фрази і словесні ідіоми.



Зображення 8

Деривація є одним з найчастіших способів створення сленгізмів. Творються суфіксальним способом, насамперед за допомогою суфіксів -tel, -č, -se, -ec/-c, -čí, -ník, -ák, -ař/-ář, -l, -oun. Дериваційні сленгові іменники класифікуються відповідно до різних смислових та словотворчих категорій. У своїй роботі я виділила наступні категорії:

- назви осіб
- назви речей
- фенімітиви
- зменшувально-пестливі слова
- назви місць
- назви подій.

Коли говориться про назви осіб найпоширенішими є суфікс -ák (*ležák, mazák*), менш вживанішими -l (*pinkal*), -oun (*šprtoun*), -ař (*blokař*), -č (*palič*), -ník (*kádrovník*), -íř (*švěncíř*) а суфікс -a (*posada*). Найвживанішими суфіксами назв директорів є -ař (*dálkař*), -ář (*terénář*) та -ák (*spodák*), рідше -(n)ík (*těžkotonážník*), -ovec (*luninovec*), -as (*třídaš*) а суфікс -a (*posada*).

Назви речей дуже часто зустрічаються і найчастіше формуються як девербати, рідше в конфесіях. Найбільш частими суфіксами в девербатів є -ák (*blafák*), -ka (*kontrolka*), -čka (*lapačka*), рідше -č (*klepáč*), -oun (*blafoun*) а -ér (*markér*), деномінативи утворюються завдяки -ák (*masňák*), -ka (*sternálka*), -ovka (*datumovka*), рідко -ař (*zrnkař*), -ář (*okurkář*), -ník (*kuftník*), -ička (*hygienička*), -ína (*šupina*), -ice (*poutnice*) та -a (*svaja*).

Фенімітиви зазвичай позначаються суфіксом -ka (*očařka*), інколи суфіксами -ajzna (*štabajzna*) та -(n)ice (*kádrovnice*). Назви тварин утворюються дуже рідко і за допомогою суфіксів -ák (*hnoják*), -ař/-ář (*masař*), -ka (*trnovka*) а -ice (*trnkovnice*).

Для зменшувально пестливих слів використовуються суфікси -ek (*delňásek*), -ík (*majzlík*), - (ič)ka (*denička, lorka*) та -ičko (*laničko*). Поширеними являються також імена власників майна. Перш за все, це

фактичні назви, які утворюються суфіксами -an (*prašan*), -as (*krat'as*), -áč (*maskáč*), -a (*erena*), -ina (*bejbina*), -ula (*žákula*) a -ice (*třídnicе*), далі назви місцевостей утворюються тільки суфіксами -ovka (*placovka*), -na (*sesterna*), -ák (*slaňák*) a -iště (*kutálišťе*).

Назви подій складаються в основному з словесних іменників утворених суфіксами -ní (*faulování*) a -tí (*exnutí*), -(č)ka (*dorážečka*), рідше -nda (*šoulanda*), -ø (*brept*), -ina (*slezina*), -ák (*vložák*), -izace (*maršrutizace*), -ismus (*recesismus*), -ství (*lanařství*) a -ctví (*umprumáctví*). Інші семантичні та словотворчі категорії (серед них, наприклад, назви результатів події або назви властивостей) рідко використовуються для отримання сленгізмів.

Назви місць утворюються в основному завдяки іменникам, рідше за допомогою дієслів. Застосовуються суфікси : -ka, -na (враховуючи варіанти: -árna, -ovna, -erna), -ák, -ovka (*pévéeska, sesterna, nalejvárna, šparglovna, šiferna, apelák, placovka*) у деяких випадках і -iště (*kulátiště*).

Деривація сленгових дієслів відбувається рідше порівняно з деривацією сленгових іменників. Вона створюється в основному суфіксами від іменних основ і за допомогою префіксів від дієслів. Найбільш продуктивними є суфікси -ova (*fajfkovat, faulovat, laničkovat, špachtlovat*) та -i (*chatařit, mužkařit, lanařit*). Деривація за допомогою префіксів зазвичай служить для того, щоб змінити значення основного дієслова (*oddžampnout, odfajfkovat, proveslovat, přešaltovat, rozmargírovat, skuplovat, upísknout*).

Є також відносно мало сленгових прикметників. Основи сленгових імен формуються головним чином як додаткові присвійні цілі (*kolejácký, stavbácký, stavbařský*), від основ сленгових дієслів як прикметники, які позначають дію пасивного стану (*dištancovaný, vyšmelcovaný*) і прикметники, які вказують на приналежність (*falcovací, koníčkovací*).

Під час деривації сленгізмів також застосовується універбація. Похідні іменники використовуються дуже часто, наприклад, за допомогою суфіксів -ář, наприклад, *matykář, pětkař* (škola), *mílař, štrekař, tyčkař* (sport),

*šachtař, řramař* (hornictví), *kaprař, muřkař, řtikař* (rybářství), -ák для позначення назв людей відповідно до професії або приналежності до якоїсь групи, наприклад, *dopravák, lesák* і суфікси -ka/-ovka для позначення назв речей, наприклад, *přesilovka*. Таким способом похідні іменники сленгу часто служать універбазацією і свідчать про уніфікаційні тенденції, характерні для загальноприйнятої мови. [Hubáček, 1988: 15

Одним з менш поширених способів створення сленгізмів є складання слів, а мотивацією для такого роду творчості є передусім досягнення вищезгаданої універбації, наприклад, *baskřídlovka, dřevodřlna, kovomodelárna, kovořrot* чи *pučvola*. Дуже часто утворюються гібридні сленгові утворення, які використовують міжнародну лексику, наприклад, -auto-, elektro-, fero-, foto-, gramo-, moto-, radio- або stereo- (*autoduře, elektročas, energovlak, feroslitina, fotosněmek, gramodeska, motokolo, radioobchod, reprobedna*), і утворюють нові назви професійних титулів.

Сленгові склади характеризуються тим, що вони формуються лише як власні, а саме як модифікуючі детермінанти, особливо атрибутивні (*dvoukolák, kovomodelář*), менш поширеними є мутаційні детермінанти (*kolořuk, lapiduch*).

Контракція створює абрєвіатуру сленгових слів (*crack, brt, prpo*) або початкові скорочення (*balm, opuj, téoré, úbé*). Існують також часті випадки, коли скорочення супроводжується складанням (*děldop, palpost, řelbet*). Серед спеціальних способів творення сленгізму є також так зване механічне скорочення (наприклад, *cvičko, deska, deskripce, ginda, chemka, přřrodřák*), де мотивацією для створення таких імен є перш за все зусилля для більш короткого звуку і спрощеного вираження, а механічне скорочення відбувається шляхом перекручуванням слів, зміст слова також змінюється. Таким чином виникають короткі слова, ініціали (наприклад, *EU, CZ*), скорочені з'єднювальні слова (*atd., např., tzn.*), професійні титули (*PhDr., MUDr*). Причини формування слів цим словотвірним процесом є різні. Це може бути прагнення підкреслити звук і відрізнити його від

поточної звукової форми, або спроба зробити можливим подвійне розуміння сенсу слова, або гра слів. Як приклад наведемо слова *vejtraska*, *bobina*, *jasan a štígro*. Отже, в чеській мові існує два види скорочення:

- ініціали
- складні або комбіновані скорочення, які виникають із початкових складів або звуків.

Особливим випадком такого формування є так звані експресивні омоніми, тобто слова, деформовані тим, що вони формально ототожнюють себе із неекспресивними словами. Насправді це особливий тип метафоризації (передусє перекручуванню), заснований лише на звуковій схожості, наприклад, *kejtra*, *kytka* «*kytara*», *uzda* «*úestorna*» чи *žebro* «*žebrodlo*». Для порівняння, Хаузер говорить про ці методи як про так звану гаплогію, тобто зменшення складів або звуків у слові, наприклад, «*prosím*», *franina*, *stača* «*dostatečná*», слова також скорочуються, додатково пишуться і доповнюються розширеннями, наприклад, в словах *říd'a*, *stípk'o*, *děj'ák*, *těl'ák*, *labiny*, *laboratoře'* či *magneť'ák*. [Hauser, 1986: 25]

Дуже частим способом створення сленгізмів є так звана семантична формація, тобто метафорична і метонімічна передача. Причиною метонімічного творення слів є необхідність висловити нові факти, які схожі до тих, що вже виловлювалися. Створені назви виникають як від необхідності іменування матеріального суб'єкта, таких як *bačkora*, *ještěrka*, *vyšachovat*, *zalomit se*, а також для вираження емоційних відносин, наприклад, *datel*, *karkulka*, *nudle*, *zaiřadovat*. Як початкові утворюються вживання, наприклад, назви тварин (*kotě*, *pes* «*malá role*», *prase*, *zebra*), птахів (*bažant*, *husa*, *kanárek*, *papoušek*), назви жуків та інших тварин (*ještěrka*, *rosnička*, *rybička*, *žába*), імена осіб, як загальних, так і власних (*babka*, *kluk*, *nohatá*, *panenka*, *Japonka*, *Karkulka*), а також інші семантично віддалені категорії, такі як назви музичних інструментів (*dudy*, *harfa* «*kolejiště seřazovacího nádraží*», *harmonika*, *trumpeta*), назви продуктів (*bonbón*, *meloun*, *nanuk*, *nudle*), назви посуду та побутовий речей (*lavor*

«*pád při lyžování*», *mydélko, nůžky, špunt*), назви взуття та частини одягу (*bačkora, kaloun, kšandy, papuč*) та інші назви, які поширені в повсякденному житті (*barva, díra, klika, okno, pecka, rychlík*).

Метонімічним творенням сленгізми виникають на онові перенесення назв на інший предмет або поняття, яке має відношення до цього предмету або має певний зв'язок з ним. Найпоширеніші з них – це реалізація універбації, наприклад, *muška* «*muší váha*», *obrysy* «*obrysová světla*» або *robot* «*mechanický příkladač*», а також назви початкових знакових понять: *chevrolet, regina, štokr*, або імена з менш очевидною мотивацією, наприклад, *dohoda, kokakola, snajper, režie, čára, paušál, pilot, pískat*.

Багато нових сленгових виразів виникають за допомогою метафор. Необхідність виразити нове явище, в якому ми помічаємо схожість з уже наявним і поміченим явищем, - це мотивація метафоризація. Ще одна причина виникнення сленгових виразів - потреба в експресивному вираженні, в цьому випадку передається не тільки значення слова, а й емоційне забарвлення.

Метафоризми виникають із зовнішньої подібності, уявної якості чи ознаки, розміру, кольору, форми тощо. Використовуються назви тварин (*názvy zvířat, ptáků, brouků a dalších živočichů*), людей (як загальних, так і власних). Тоді використовуються значущі для дальнього значення смислові категорії, такі як назви музичних інструментів, назви продуктів харчування, предмети побуту, назви одягу та взуття та інші загальні назви, які ми використовуємо у повсякденному спілкуванні.

Перекручування слів – ще один особливий спосіб утворення слів. Цей словотвірний процес характерний для сленгу і схоже на механічне скорочення слів. Мотивація, як правило, прагнення до звукової виразності та відмінності від стандартної форми звуку, прагнути до коригувань, що дозволяють подвоїти розуміння значення слова, мовної грайливості,

експресивності чи мовного гумору. З словотворчої точки зору можна виділити два способи творення слів шляхом перекручування:

- назви з менш вираженим звуком: *pádro, šprajda*
- фрази, схожі за звучанням, але з новим змістом.

Останній і дуже поширеним на сьогодні спосіб творення сленгізмів є запозичення з іноземних мов, дуже часто пов'язаний з адаптацією подібних зарубіжних явищ до чеської мови і з адаптацією структури чеської до цих іноземних елементів (наприклад, невідмінювальне слово *cool*), а також створення нових явищ у чеській мові, або перетворення вже існуючих слів. Данеш (21 ст) вважає найважливішою причиною таких змін є потреба в нових висловлюваннях, свідомий намір і підсвідома реакція, іноді збіг, або просто природна людська схильність змінювати, модифікувати, радість новизни, грайливість і бажання наслідувати. У наш час найзначніший вплив має англійська мова, наприклад, *džery, džekyl* «muž», *abgrejdovat počítač* «zlepšit funkce». У минулому, в основному з німецької мови, наприклад, *cajgr* «ukazatel», *špajzovat* «zbrojit» або *vercajk* «nářadí». Крім того, в словниковому запасі використовується й вирази з російської мови, наприклад, *komandýrovka, pasport, samochodka, tepluška*, з італійської, наприклад, *boča, kápo*, з французької, наприклад, *parlér, tuzér* або з латинської, наприклад, *exnout, kontra, recese*.

Окрім вищезазначених методів, для створення сленгізмів часто використовуються різні форми синонімічних назв, наприклад, для позначення оцінки студенти можуть використовувати ряд слів: *bajle, baňa, bomba, koule, pětka, puma* та інші. Ці вирази часто є проявом мовної гри. Хаузер вводить наступне позначення рушниць зі старого військового сленгу: *bouchačka, bříňkačka, fagot, klacek, kvér, lať, stříkačka* або *tágo*.

Сленгові назви також часто мають експресивний характер, що виражається, наприклад, у словах *fešanda, šeptanda, prud'as, přiras, šprtoun*, або в назвах з перенесеним і метафоричним змістом, наприклад, *bouda* - «škola», *beran* - «razítko», *virtule* - «legrace».



У меншій мірі сленгізми реалізуються як багатословні назви, тобто номінальні та словесні. Номінальні словосполучення мають дуже мало представників, наприклад, *bodovací stroj*, *horký vůz* «*vůz s přehřátým ložiskem*», *jalové hrdlo*, *zelená ulice*. При цих утвореннях інозі зустрічається переносне значення, наприклад, *malý bejček*, *čapí hnízdo*, *kozí nožka*, *mlýnský kámen* або *žíznivá čára*. Набагато частіше відбувається формування словесних фраз, у слезі вони використовуються для стислого, ілюстративного або оновленого висловлювання певної діяльності, наприклад, *dláždít pec*, *hodit kukačku* «*podívat se*», *hodit kostrou*, *chytit raka*, *jít pro vodu* або *mít vítr*. Дуже поширеним є також використання разом з будь-якими наступними дієсловами: *jet*, *jezdit* (*j. do hudby*, *j. na ruku*, *j. po saních*, *j. smykem*’) або *mít* (*m. hranici*, *m. motory*, *m. vítr*).

### ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Проаналізувавши способи творення чеського сленгу, я зробила висновок, що більшість слів утворюються завдяки деревації, або на чеській *odvozování*. В свою чергу деревація поділяється на такі словотворчі категорії: назви осіб, назви речей, фенімітиви, зменшувально-пестливі слова, назви місць, назви подій. Найпоширенішими суфіксами для цього способу творення слів є: -č, -ec/-c, -čí, -ce, -ák, -ník, -l, -tel, -oun, -ař/-ář.

Наступним типом є універбація – зміна багатослівного іменування одним словом. Є одним з найбільш часто використовуваних процесів для створення імен осіб, неживих предметів, місць, установ та інших фактів як конкретних, так і абстрактних. Слова утворюються в основному за допомогою суфіксів -ář, -ák, -ka/-ovka.

Складання слів – це один з основних способів створення слів причиною виникнення яких є зусиллям для однослівного вираження. Основна характеристика сполук полягає в тому, що вони складаються з більш ніж однієї словотвірної основи. Тобто це означає, що вони засновані на словах, які вже існують у словниковому запасі. Часто утворюються з використанням міжнародної лексики, наприклад, *radio-* (*radioobchod*), *gramo-* (*gramofon*) та інші.

Скорочення слів – це принцип, при якому нове слово створюється шляхом скорочення існуючого слова. Скорочення слів буває двох типів: ініціали (*EU, CZ, atd., např., tzn, atd., např., tzn*) та складні або комбіновані скорочення, які виникають із початкових складів або звуків (*cvičko, ginda, přírod'ák*).

Сутність метафоричної передачі – перенесення назв на інші предмети. Наприклад, *muška* – *muší váha*, *ocásek* – *kabel myši*, *samuraj* – *ničitel počítačů*. Метонімічна передача – передача значення слів на основі внутрішнього контексту слів (*železo* – *hardware*).

Перекручування слів схоже на механічне скорочення. Мотивацією виникнення цього словотвору є прагнення покращити звучання слова

(*interfernet, pádro*). Часті є випадки, що при перекручуванні слів з'являються абсолютно нові сленгізми з іншим смислом. Нажаль, під час дослідження цього виду словотвору я не знайшла багато прикладів серед чеського молодіжного сленгу.

Останнім, але популярним способом утворення нових слів є запозичення з іноземних мови. Як уже не раз згадувалося, найбільше слів молодь позичає з англійської (*abgrejdovat, cool*). Але звичайно є новоутворення з німецької, французької, російської, італійської, латинської та інших.

## ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Метою моєї роботи «Сленг як різновид чеського соціолекту» було дослідити основні джерела і способи формування чеського молодіжного сленгу.

У першій частині я з'ясувала що таке соціолект та його види, дослідила основні джерела виникнення молодіжного сленгу та проаналізувала молодіжні субкультури і місце сленгу в них.

З вивченої наукової літератури випливає, що соціолект – це сукупність мовних особливостей, притаманних певній соціальній групі, які служать доповнюючим засобом спілкування серед мовців. Групи можуть поділятися за інтересами, віком, соціальним статусом. Соціолекти не є повноцінною системою спілкування, а являються лише мовленнєвими засобами у вигляді слів, фраз, синтаксичних конструкцій тощо. Це дозволяє оратору висловити не лише свою приналежність до певної соціальної групи, а й своє емоційне ставлення до певного питання чи проблеми.

Основними видами соціолекту є: аргі або жаргон, професіоналізми, сленг та молодіжний сленг. Більша частина роботи приділялася чеському молодіжному сленгу, адже саме він є об'єктом моєї роботи. Я проаналізувала наукові підходи визначення понять «сленг» та «молодіжний сленг» і визначила місце молодіжного сленгу в системі форм існування сучасної чеської мови. При написанні теоретичної частини я опиралася на думку переважно чеських лінгвістів, а саме Губачека, Гюго, Чехової, Вондрачека та Яклової.

Джерельна база може формуватися під впливом різних чинників. На мою думку, багато нових лексем молодь запозичає з соціальних мереж, які є невід'ємною складовою їх життя. Саме в інтернеті дуже швидко розлітається вся інформація, в тому числі і вислови відомих людей, які часто стають «крилатими виразами». Джерелом створення нових лексичних одиниць може бути, також, література, музика, іноземні мови. Слід

зазначити, що сленг – явище змінне, тому рідко нові утворення залишаються актуальними надовго.

В теоретичній частині мною було розглянуто деякі молодіжні субкультури та вживання сленгу ними. Нажаль, мені не вдалося знайти достатньо літератури, оскільки ця тема не є достатньо досліджувана з лінгвістичної точки зору. Багато авторів пишуть про різноманітні групи, про історію їх виникнення, про їх одяг, культуру, соціальну позицію та характер, але рідко говорять про їх мову. Я виділила декілька субкультур і спробувала знайти лексичні одиниці, які вони вживають. Виявилось, що більшість слів – це англіцизми, які підкреслюють унікальність та характер груп.

У другому розділі я розглянула особливості формування чеського молодіжного сленгу. В кожній групі сленг формується по-різному. Найперше, все залежить від групи, її віку та інтересів. Так, наприклад, серед учнів буде актуальний один сленг, а серед любителів спорту – інший. Сленгізми можуть формуватися під час характеристики чи оцінювання людей або конкретної ситуації та навіть під час проведення вільного часу. Причиною виникнення нових лексичних одиниць – є спроба виділитися, тому не дивно, що молодь часто використовує вульгаризми для емоційного забарвлення їх мовлення.

Значну увагу я приділила класифікації чеського молодіжного сленгу. На основі вже існуючих класифікацій розроблених іншими авторами я створила свою. Перш за все, я враховувала популярні сфери діяльності молоді і місця де найбільша їх концентрація. Тому я поділила сленг наступним чином:

- Шкільний
- Студентський
- Пов'язаний з хобі
- Пов'язаний з сучасними технологіями
- Професійний

Кожну групу я поділила на підгрупи та вибрала найцікавіші і найвживаніші сленгізми.

Результати даного дослідження показали, що велика кількість слів має іронічний підтекст і використовуються для найменування своєї друзів, колег чи просто знайомих. Молодіжний сленг характеризується мінливістю і виразністю, є пов'язаний з почуттям гумору та з відмовою від соціальних конвенцій та офіційності. Нові лексичні та фразеологічні одиниці є докозам безпосередньої реакції молоді на нові явища і факти. Отже, можна сказати, що сьогодні молодь надзвичайно швидко пристосовується до будь-яких змін.

Хоча сучасна мова молоді динамічна, є також вирази, що утворюють відносно стійке ядро, тому вони все ще мають місце в мові своїх користувачів. Молодь характеризується не тільки студентським та шкільним сленгом, але й використанням термінів, пов'язаних із курінням сигарет та марихуана, різними хобі (музика, танці, малювання, спорт та інші). Великий вплив на молодь має інтернет. Підлітки і не тільки використовують багато смайлів і стікерів та комп'ютерної графіки, найчастіше в соціальних мережах. Дуже характерною рисою є також значна синонімія (поява так званих синонімічних рядів).

В цьому розділі я хотіла показати, що чеський молодіжний сленг настільки специфічний, що не зрозумілий всім носителям мови. Загалом мова молоді є, як уже згадувалося кілька разів, характерною для людей у віці від 6 до 30 років. І все ж таки я вважаю, що більшу частину нового лексику формують люди віком 12-19 років. Саме під час класифікації молодіжного сленгу, найбільшу кількість слів мені вдалося знайти серед школярів та студентів.

У третій частині я розглядала способи творення сучасного молодіжного сленгу. Вияснивши, які види словотвору існують ( у своїй роботі я виділяю сім видів) і які префікси, суфікси та закінчення їм притаманні, за допомогою таких словників: *Slovník nespisovné češtiny:*

argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov [Hugo, 2006]; Malý slovník českých slangů [HUBÁČEK, 1988]; Encyklopedický slovník češtiny [KARLÍK, 2002]; Několik slangových slovníků [SUK, 1993], я спробувала знайти сленгізми характерні кожному виду.

Результати показали, що більшість нової лексики утворюється за допомогою словотвірного процесу такого як – дерація. Популярними є складання та скорочування. Невелика кількість слів з'являється завдяки перекручуванню.

## RESUME

Slang as a type of Czech sociolect is divided into three parts. The first, theoretical part summarizes the theoretical knowledges of terms the sociolect, the slang and the speech of the young generation. The second and the third, exploratory parts contain the peculiarities of formation, classification of Czech youth slang and its methods of creation.

In the second section, I considered the peculiarities of the formation of Czech youth slang. I found that slang is formed according to the group, its interests, age and social status. In addition, in this section, I have classified Czech youth slang into several categories and analyzed each of them. The results of the research shows, that the speech of the young generation is dynamic, constantly evolving and modify. So most of the expressions (on which the diploma thesis has been focused) are not able to understand by others.

In the third part, I paid attention to the ways of making Czech slang. I have analyzed the main ways to create words and this helped to better understand how new slangisms are formed.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова О. В. Молодіжний соціолект як лінгвістичний феномен (до питання термінологічного визначення поняття) / О. В. Александрова // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки. - 2014. - № 19.
2. Береговская Э. М. Молодёжный сленг: формирование и функционирование / Э. М. Береговская // Филологические науки. – 1997. – №1. – с. 55-65
3. Бик І.С. Теорія і практика перекладу / І.С. Бик. – Львів: ЛНУ, 2005. – 122 с
4. Бойко М. Ю. Л. О. Ставицька про історію дослідження арго, жаргону та сленгу / М. Ю. Бойко // Система і структура східнослов'янських мов. - 2014. - № 7.
5. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец «Рус. яз. и лит.» / В. Д. Бондалетов., 1987. – 160 с.
6. Гальперин И. Р. О термине «сленг» // Вопросы языкознания. 1956. – №6 – с. 107-114
7. Гальперин И. Р. О термине слэнг // Вопросы языкознания. М.: Изд-во АН СССР, 1956. № 6. С. 107-114
8. Зірка В. В. Функції соціолектів у сучасному медійному дискурсі: питання перекладу / В. В. Зірка, Н. В. Зінукова. // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. – 2014. – С. 54–61.
9. Кондратюк О. Молодіжний сленг як мовне явище / Олена Кондратюк. // Незалежний культурологічний часопис “і”. – 2005. – №38.
10. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / Михайло Петрович Кочерган. – К.: Вид. центр «Академія», 1999. – 288 с.
11. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / Михайло Петрович Кочерган. – К.: Вид. центр «Академія», 2001. – 368 с.

12. Кристал Д. Английский язык как глобальный / Дэвид Кристал. – Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2001. – 240 с.
13. Крючкова Т. Б. Зарубежная социолингвистика / Т. Б. Крючкова, Б. П. Нарумов. – М.: Наука, 1991. – 153 с.
14. Масенко Л. Суржик у системі розмовних форм побутування української мови / Л. Масенко // Дивослово. – 2007. – № 12
15. Масенко Л. Усні форми побутування мови. Явище вульгаризації мовлення / Лариса Масенко. // Незалежний культурологічний часопис “Г”. – 2004. – №35.
16. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика: Пособие для студентов гуманитар. вузов и учащихся лицеев. — 2-е изд., испр. / Н. Б. Мечковская. – Москва: Аспент Пресс, 2000. – 207 с.
17. Олійник Л. В. Синонімія в німецькому молодіжному слензі : дис. канд. філ. наук / Олійник Лідія Володимирівна – Київ, 2016. – 227 с.
18. Орлова Н. О. Сленг vs жаргон: проблема дефиниции // Ярославский педагогический вестник. — Ярославль: Ярославский государственный педагогический университет имени К. Д. Ушинского, 2004. — № 3 (40)
19. Пиркало С. В. Етимологічна і словотворча маркованість сучасного українського молодіжного сленгу / С. В. Пиркало // Проблеми зіставної семантики. Збірник наукових статей. Випуск 5. – К.: КДЛУ, 2001. – С. 78-85.
20. Протапова Р. К. Язык, речь, личность / Р. К. Потапова, В. В. Потапов. – М.: Языки славянской культуры, 2006. – 496 с.
21. Розина Р. И. Американський сленг ХХ ст. а аспекти перевода / Р. И. Розина // Тетради переводчика. – М.: Международные отношения, 1977. – № 14 – С. 36-45
22. Сергеева Г. А. Англомовні запозичення в українській правничій термінології: автореф. дис. на здобуття наук. ступення канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Г. А. Сергеева. – Харків, 2002. – 16 с.

23. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005
24. Ставицька Л. Про взаємодію жаргону і сленгу / Л. Ставицька // Українська мова та література. – 2000. – № 15. – С.7– 8.
25. Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики / Юрий Сергеевич Степанов. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 311 с.
26. Стернин И. А. Лексическое значения слова в речи / Иосиф Абрамович Стернин. – Воронеж: Издательство Воронежского университета, 1985. – 170 с.
27. Федорова Л.Л. Современная молодежная речь: норма и анти норма / Л.Л. Федорова. – М.: Просвещение, 2002. – 321 с.
28. Хахалова С. А. Метафора в аспектах языка, мышления и культуры / Светлана Алексеевна Хахалова. – Иркутск: ИГЛУ, 1998. – 248 с.
29. Báča M. K výzkumu studentského slangu / Milan Báča. // Naše řeč. – 1985. – С. 78–87.
30. Báníová T. Sociolekt v jezdeckém prostředí / Báníová Tereza – Plzeň, 2013. – 96 с.
31. Barker C. Slovník kulturních studií / Chris Barker. – Praha: Portál, 2006. – 206 с.
32. Bogoczová I. Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie. 1. vyd. / Irena Bogoczová. – Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. – 184 с.
33. Čechvá M. Současná stylistika / Marie Čechvá. – Praha: NLN, 2008. – 381 с.
34. Čermák F. Jazyk a jazykověda / František Čermák. – Praha: Karolinum, 2011. – 382 с.
35. Chýlová H. Změny v současném studentském slangu. In Sborník přednášek z VII. Konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 25. září. 2003 / Helena Chýlová. //Plzeň: ZU, 2005. – С. 93-98

36. Čmejrková S. Jazyk, média, politika / S. Čmejrková, J. Hoffmannová. – Praha: Academia, 2003.
37. Daneš F. Český jazyk na přelomu tisíciletí / František Daneš. – Praha: Academia, 1997. – 292 c.
38. Hauser P. Nauka o slovní zásobě. 2. vydání / Přemysl Hauser. – Praha: SNP, 1986. – 196 c.
39. Hladká, Z. Spisovnost a nespisovnost v jazyce soukromé korespondence (se zřetelem k teritoriální příslušnosti pisatelů). Naše řeč, 84, 2001
40. Hubáček J. O českých slanzích. 2. vydání / Jaroslav Hubáček. – Ostrava: Profil, 1981. – 214 c.
41. Jaklová, Alena: Mění se studentský slang?, Český jazyk a literatura 44, 1993-1994.
42. Jandourek J. Průvodce sociologií / Jan Jandourek. – Praha: Grada, 2008. – 208 c.
43. Janoušek J. Sociální komunikace / Jaromír Janoušek. – Praha: Svoboda, 1968. – 172 c.
44. Junková B. Několik poznámek k mluvě mládeže dnes. In Sborník přednášek z VII. Konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 25. září. 2003 / Bohumila Junková. // Plzeň: ZU. – 2005. – C. 88–92.
45. Junková, Bohumila. Několik poznámek k mluvě mládeže dnes. In Sborník přednášek z VII. Konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 25. září. 2003. Plzeň: ZU, 2005, s. 88, s odkazem na: JAKLOVÁ, Alena.
46. Kellner A. Úvod do dialektologie / Adolf Kellner. – Praha: Vyd. 1. Státní pedagogické nakladatelství, 1954. – 113 c.
47. Krátký R. Hantýrka pro samouky / Radovan Krátký. – Praha: SNKLU - Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1995. – 108 c.

48. Křivohlavý J. Jak si navzájem lépe porozumíme / Jaro Křivohlavý. – Praha: Svoboda, 1988. – 240 c.
49. Macek P. Adolescence / Petr Macek. – Praha: Portál, 2012. – 208 c.
50. Mikuláščík M. Komunikační dovednosti v praxi / Milan Mikuláščík. – Praha: Grada, 2003. – 368 c.
51. Minářová E. Slang a oficiálnost komunikace. In: Sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu v Plzni ve dnech 26. – 27. února 2008. / Eva Minářová. – Plzeň: Pedagogická fakulta ZČU v Plzni., 2008.
52. Minářová E. Stylistika pro žurnalisty / Eva Minářová. – Praha: Grada, 2011. – 289 c.
53. Stará J. Současný sociolekt blogerů a jůtuberů. / Stará Jana – Plzeň, 2018. – 89 c.
54. Trávníček F. Úvod do českého jazyka / František Trávníček. – Brno: Komenium, 1948. – 86 c.
55. Vávra V. Mluvíme beze slov / Vlastimil Vávra. – Praha: Panorama, 1990. – 312 c.
56. Vítková M. Mění se studentský slang? / Vítková Markéta – Plzeň, 2001. – 91 c.
57. Vondráček M. Funkční diferenciacie slangu a profesní mluvy. In Sborník přednášek z VII. Konference o slangu a argotu v Plzni 24. – 25. září. 2003 / Miloslav Vondráček. // Plzeň: ZU. – 2005. – C. 17–19.
58. Výrost J. Sociální psychologie Přidat k oblíbeným 2., přepracované a rozšířené vydání / J. Výrost, I. Slaměník. – Praha: Grada, 2008. – 416 c.

## ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Hladká, Z. Slovník české frazeologie a idiomatiky. Slovo a slovesnost, 56, 1995
2. Hubáček J. Malý slovník českých slangů / Jaroslav Hubáček. – Ostrava: Profil, 1988. – 189 c.
3. Hubáček J. Výběrový slovník českých slangů / Jaroslav Hubáček. – Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 2003. – 250 c.
4. Hugo J. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. 3. rozš. vyd / Jan Hugo. – Praha: Maxdorf, 2009. – 501 c.
5. Hugo J. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov / Jan Hugo. – Praha: Maxdorf, 2006. – 413 c.
6. Karlík P. Encyklopedický slovník češtiny / Petr Karlík. – Praha: NLN, 2002. – 604 c.
7. Suk J. Několik slangových slovníků / Jaroslav Suk. – Praha: Inverze, 1993. – 137 c.
8. Haimann T. Subkultury dneška: Ke komu se řadíte? [Elektronický zdroj] / Tomáš Haimann. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.abicko.cz/clanek/precti-si-zabava/14679/subkultury-dneska-ke-komu-se-radite.html>.
9. Hubáček J. SOCIOLEKT (slang) [Elektronický zdroj] / J. Hubáček, K. Marie // CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT>.
10. Kavka M. Čeština 2.0. Slovník, který tvoříte vy [Elektronický zdroj] / Martin Kavka – Режим доступа до ресурсу: <https://cestina20.cz>

11. Ološtiak M. Lexikológia slovenského jazyka: Sociolekty v lexike [Elektronický zdroj] / Martin Ološtiak. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://olostiak.webz.cz/2prekl/P10-sociolekty.pdf>
12. Smolík J. Subkultury mládeže: sociologické, psychologické a pedagogické aspekty [Elektronický zdroj] / Josef Smolík. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: [https://www.researchgate.net/profile/Josef\\_Smolik/publication/329443859\\_Subkultury\\_mladeze\\_sociologicke\\_psychologicke\\_a\\_pedagogicke\\_aspekty/links/5c08f527a6fdcc494fdd18c1/Subkultury-mladeze-sociologicke-psychologicke-a-pedagogicke-aspekty.pdf?origin=publication\\_detail](https://www.researchgate.net/profile/Josef_Smolik/publication/329443859_Subkultury_mladeze_sociologicke_psychologicke_a_pedagogicke_aspekty/links/5c08f527a6fdcc494fdd18c1/Subkultury-mladeze-sociologicke-psychologicke-a-pedagogicke-aspekty.pdf?origin=publication_detail).
13. Uherek K. Subkultury mládeže a jejich rizika. [Elektronický zdroj] / Kamil Uherek. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: <https://adoc.tips/subkultury-mladee-a-jejich-rizika-bc-kamil-uherek.html>.

## ДОДАТКИ

### A

adman – pracovník v reklamě, reklamní agentuře apod.; z angličtiny – ad (reklama) a man (muž, člověk)

agrobaron – velkopodnikatel v zemědělství

ajina, též ájina – anglický jazyk

autoškolák – instruktor autoškoly

### B

bajk – kolo, bicykl

bajle – školní známka nedostatečně, pětka

baletka – hráč, který se „bojí“ míče, nenabíhá si na přihrávky a bojí se hrát

bestofka – to nejlepší v daném žánru (hudba, filmy, literatura apod.); z anglického «best of»

bican – hráč na bicí nástroje

blogař – tvůrce blogu, blogger

bobulák – sportovec, který nápadně rychle nabral svalovou hmotu

booktuber – milovník knih, který o knihách mluví na videu (především na YouTube), kde knihy recenzuje, doporučuje, ale i haní

bordelmamá – majitelka nebo správkyňe nevěstince

borec – obdivné hodnocení, schopný či úspěšný muž 1. označení kamaráda (užívají chlapani) 2. označení učitele

boží – výborný, vynikající, obdivný hodnotící výraz, označení pěkného chlapce

bůček – sociální síť Facebook nebo fejsbůček

bulač – absentér, někdo, kdo občas nepřijde do práce či vynechává směny; má spíše negativní nádech a pochází z Ostravska

bůr, též bůra – školní známka nedostatečně, pětka

busák – řidič autobusu

buserant – řidič vozidla, typicky autobusu, předjíždějící kamión takovým způsobem, že kvůli němu musíte dupnout na brzdu



bydlík – karavan, obytný vůz

## C

cajk, též v cajku – v pořádku

cajzlokrtek – pražské metro

cécéčko – zkratka pro call centrum

citrus – vůz značky Citroën

cvak – fotografie nepříliš vysoké kvality a umělecké hodnoty

## Č

čabajka – maďarský kloubový autobus

čaulid – populistický politik, který se snaží přiblížit svou mluvou k běžným lidem, používá obecnou češtinu a hovorové obraty

čtverec – školní známka dostatečně, čtyřka

čtyřka, též čtyřka – školní známka dostatečně, čtyřka

## D

dálňák – řidič dálkového autobusu/kamionu

dát unf – přestat někoho sledovat na sociálních sítích (Facebook, Instagram, Twitter apod.); "unf" z angl. Unfollow

daťák – datový novinář

deblíř – deblkanoista, kanoista ve dvoumístné lodi

dement – hanlivý výraz, nadávka, hlupák, mentálně zaostalý člověk

demistr – ministr v demisi

demogog – začínající politik, který se teprve učí veřejně lhát; odvezeno od demo a demagog

děják – dějepis

dělák – člověk, který umí vzít za práci

digitální vemeno – člověk, který si přidělává spousty práce tím, že nerozumí ani nejjednodušším technologiím a neumí je použít nebo je používá nevhodně

do píče/i, též (je to) na píču, (je to) v píči – zaklení, (je to) špatné

dobrák – dobrovolný hasič

dojebávka – otravný, nutný úkol, který se musí urgentně dodělat

dotačník – příslušný pracovník městských rozvojových útvarů zpracovávající podklady pro získání dotací, zpravidla z evropských fondů

dotykáč – dotykový telefon, přístroj s dotykovým displejem, také se takto označuje samotný dotykový displej

dovolelkovat – vzít si dovolenou a vůbec nic během ní nedělat, cílem je načerpání sil

drtit se – učit se

dvojka – školní známka chvalitebně, dvojka

dřevěný telefon – starý telefon, starší typ mobilu.

## **E**

edumaniak – blázen do sebevzdělání

empík – 1. městský strážník, městský policista, člen městské policie (MP), 2. neodbytný marketingový poradce

erasmak - student zapojený do programu Erasmus, umožňujícího studium v cizině

ešus – příměstský vlak City Elefant, jehož vozová skříň je vyrobena z hliníkových slitin; železniční slang

ezomlha – motivační literatura plná klišé a banálních pouček

## **F**

fabala – fabrika, továrna

fachman – odborník, expert; z německého Fachmann

fakebook – sociální síť Facebook; podle angl. fake news (falešné zprávy)

fakoušek – hejtr na sociálních sítích (Facebook, Twitter apod.), opak fanouška

fejkbukovat – prezentovat svůj vyumělkovaný život na sociální síti Facebook; z angl. fake (falešný)

fekál – moped, motocykl Jawa 50 Pionýr a jeho odnože

fofrovačka – zrychlená práce, zrychlené okolnosti všeobecně

fofrškola - škola (dříve pomocná) pro méně inteligentní žáky

fofrstudent - člověk, který vystudoval vysokou školu velmi rychle

folounovat – sledovat někoho na Twitteru

frájina – francouzský jazyk

fuhnusák – zaměstnanec pohřebního ústavu, který se snaží lovit klienty už v nemocnici hned po úmrtí jejich příbuzného

fujaření – hudební výchova

funetrák – zřízenec či zaměstnanec pohřebního ústavu

fuška – těžká práce, dřina

fyziofet – fyzioterapeut; žena je fyziopetka

## G

gaučfanoušek – sportovní fanoušek, který se nikdy nezvedne z gauče a nezajde si na zápas, fandí výhradně u televise

gloryhantr – ten, co vždy podporuje ten sportovní tým, který právě vede v tabulkách; z angl. glory (sláva, úspěch) + hunter (lovec, hledač)

good – z angl. dobrý, dobré

gyméd'a - student medicíny specializující se na gynekologii, gynekologický medik

gymnacist - student gymnázia, který se radikálně vyhraňuje proti žákům jiných institucí středního vzdělávání

gymplod – chytrý student gymnázia

gynekolega – kolega z práce s výhodami

## H

hadař – terarista, chovatel hadů

haháč – nejveselejší ze smajlíků nabízených Facebookem k reakcím u příspěvků, komentářů a zpráv

hajrovat – přijímat nové pracovníky, nabírat lidi do práce

halda – dobrý, dobré (kladné hodnocení situace)

háša – 1. hasicí přístroj; 2. Hasič

helfr – pomocník; z německého helfer

hendina – z něm. Handy (vyslovuje se hendy)

herka – herečka

hezký, hezkej – označení pěkného chlapce; hezká – označení hezké dívky

hezký, též hezky – 1. dobrý, dobré 2. vyjádření údivu, překvapení

hlavopat – člověk, pracující s fakty a argumenty, které mají tzv. hlavu a patu

hnusná jako prdel – označení méně pohledné dívky

holit – vydělávat peníze hudební produkcí; muzikantský slang

hološuk – automobil v základní výbavě, ideálně s manuálním stahováním oken, bez klimatizace atd.

houmáček – pracovní režim “home office”, tedy práce z domova

hřbitovní věda - humanitní obor, jehož znalost má pramalé či žádné praktické uplatnění a ve kterých je častou tematikou smrt, války, ostatky, vraždy, epidemie atd., typickým příkladem hřbitovních věd jsou například obory historie, archeologie, archivnictví, sociologie apod.

hrozný, též hrozné, hrozně – špatný, špatné, špatně (záporné hodnocení situace)

hujerné – vyšší odměna nebo osobní příplatek za podlézání vedení

hysterekretářka – pracovnice sekretariátu, která je ve firmě neblaze proslulá hysterickými projevy a pronikavým ječákem; zpravidla velmi neatraktivního vzhledu

hytlák – služební vůz či oddíl; železniční slang

## **CH**

chrchladen – den, kdy zaměstnanec zůstane doma a nadřízenému v práci pouze nahlásí, že je nemocný

chudebník – profesionální muzikant bez lukrativních angažmá

chudebník – profesionální muzikant bez lukrativních angažmá

chytrák – chytrý student

chytrák, chytrofon – smartphone

chytrolín, též chytrouš – chytrák, chytrý student

chytrovna – kancelář ředitele, vedoucího, mistra apod.

## **I**

instáč – sociální síť Instagram založená na sdílení fotografií

instadůra – žena, která předvádí svůj vyumělkovaný život na Instagramu, příp. na něm propaguje různé pochybné produkty

instagramista – člověk, který se hodně věnuje Instagramu

instakramář – drobný obchodník prodávající věci na Instagramu

instouš – člověk závislý na Instagramu

inteligent – označení vysokoškolsky vzdělaného člověka ze strany lidí bez vzdělání, chytrý student

inteligentní – označení chytrého studenta

intonační turistika – stav, kdy muzikanti hrají nebo zpívají falešně

## **J**

jde to, též ujde to – (je) to dobré

jednička – školní známka výborně, jedna

jít to vyšlechtit – učit se

## **K**

kafečubka – asistentka jednatele, manažera, ředitele, která mj. umí udělat kafe

knihomol – náruživý čtenář knih, člověk, který permanentně leží v knihách a čte

kolábko – vzájemná spolupráce

koule – známka nedostatečně, pětka

krása: ty krásó! – vyjádření údivu, překvapení

kretén – hanlivý výraz, hlupák, blbec, nadávka

křoví – upozaděná herecká role, která pouze dokresluje příběh

kryptocopík – copywriter píšící hlavně o kryptoměnách

kukláč – maskovaný policista, policista v kukle

kukuřice, blbofon – starý tlačítkový telefon; vychází ze vnější podobnosti klasu a tohoto zařízení

kule – školní známka nedostatečně, pětka

kulturní průjem – umělecké dílo nevalné kvality

kumštýř – umělec; z německého Kunst (umění)

kundoktor – gynekolog, ženský lékař

## **L**

lajkař – člověk, který na sociálních sítích (nejčastěji Facebooku) tzv. olajkuje (dá “Líbí se mi”) prakticky u jakéhokoliv příspěvku bez ohledu na to, o jak velkou blbinu jde

lajková loď – velmi úspěšný post (příspěvek) na facebookové stránce

láska – obdivné hodnocení, označení kamaráda, resp. kamarádky (užívají dívky)

líbítko – tlačítko "To se mi líbí" (např. na Facebooku)

listař – muzikant, který je schopný bez problému zahrát z not nikdy neviděnou skladbu

listař – muzikant, který je schopný bez problému zahrát z not nikdy neviděnou skladbu (z listu)

lol – zkratka z angl. lot of laught/laughing out loud, tj. mnoho smíchu

lopot – osoba s profesí, která nevyžaduje přílišné přemýšlení, duševní aktivitu

loupežník – policista z oddělení loupeží; policejní slang

## **M**

mačkář – sklář, který z natavené sklářské tyče kleštěmi nebo ve speciálním stroji vyrábí polotovary pro skleněné kuličky, perly apod.

magor – blázen, nevypočitatelný člověk, někdy též hlupák, nadávka

majetkář – policista vyšetřující majetkovou trestnou činnost

makáč – člověk, který hodně pracuje, umí makat

market'ák – propagační manažer, marketingový poradce ap.

mát'a – matematika

maťárna - matematika

matika – matematika

metlák – metalista, fanoušek metalové hudby

mickař – gynekolog

mrkdaden – den, kdy děláte drobné úkoly

mučitel – učitel

## **N**

napínák – školní napomenutí pro neprospěch

nářez – výrazná porážka ve sportu

nice – z angl. pěkný, pěkně

nmz – zkratka nemáš zač

nočník – zaměstnanec pracující v noci

normál, normální – něco běžného, označení slabšího studenta

novoběžec – člověk, který začíná běhat, běžec-začátečník

## O

občanka – občanská výchova/nauka

obytnák – obytné auto

očář – oční doktor, oční lékař

offproud – vybitý elektromobil

olajkovat – dát něčemu lajk (např. na Facebooku)

omg – zkratka z angl. Oh, my God!, tj. Ach, můj Bože!

ošklivka – méně pohledná dívka

osobáček – osobní record

## P

pádlo – velký, rozměrný telefon

pako – kdo se hloupě chová, hlupák, nadávka

panelista – host/řečník v rámci jedné části konference (tzv. panelu); žena je panelistka

papaláš – hanlivé označení vyššího veřejného činitele, vlivný a mocný člověk, který svou pozici dává rád na odív a neštítí se ji také zneužívat

pendrekář – policista

píčovina – vulg. něco hloupého, nesmysl, (je to) špatné

pikaso – malíř pokojů (profese); jako narážka na uměleckého malíře Pabla Picassa

placka – smartphone, chytrý telefon

plný počet, též plný počet bodů – školní známka nedostatečně, pětka

pohodář – označení učitele

polopráce – práce na poloviční úvazek

práce němé tváře – extrémně jednoduchá práce, nevyžadující žádné schopnosti, znalosti ani dovednosti

prales – nižší soutěž v kolektivních i individuálních sportech

příraz – přírodopis

přírod'ák – přírodopis

prvořadý hráč – muzikant, jehož hra je slyšet jen do první řady v sále

psáč – textař, copywriter, člověk, který se živí psaním textů

## **R**

racek – nový vedoucí pracovník, který vletí do firmy, nadělá spoustu hluku a po krátké době zase odletí a nechá po sobě spoušť

rachota – práce, zaměstnání

ředitelská - ředitelská důtka ve škole

refec – referát

rekreativec – osoba zabývající se tvůrčí činností v oblasti reklamy a marketingu, toho času nečinná z důvodu dovolené či nedostatku zakázek

říd'a – ředitel

rofl – z angl. rolling on the floor laughing, tj. totální smích (směji se tak, až se z toho válím po zemi)

romant'árna – romantické, dojemné umělecké dílo (film, kniha apod.)

## **S**

secvičná – přípravná schůzka, kde se vymýšlí společný postup (např. před jednáním s dodavatelem)

sekerník – manažer razantně propouštějící zaměstnance

sekyra – příslušník security služby, člen ochranky

sis – zkratka z angl. sister, tj. Sestra

šolich – příležitostná nebo jednorázová práce, vedlejšák.

splachovák – jednoznačné vítězství ve sportu

spogyna - sportovní gymnastika

spogyna – sportovní gymnastika

sstatus – sračkovní status na Facebooku



svaťák – poslední týden na učení před maturitou, prakticky nikdy k učení nevyužitý; možná by bylo lepší a trefnější pro toto časové období zvolit pojem “chlasták”

## Š

šáde – vůz značky Škoda

šalinbaba – řidička tramvaje neboli šaliny

šalinfíra – řidič tramvaje, zejména v Brně

šichtkarta – rozpis pracovních směn (noční, denní apod.), evidence příchodu a odchodu do práce

šídlo – pomůcka, s níž jde určitá práce lépe nebo rychleji udělat

šprt, též šprták – chytrý student

šprtat se – učit se

šrotit se – učit se

šrotna – nadměrně pilný student, který je schopen cokoli nabiflovat, tzv. Šrotit

startupista – podnikatel, který buduje firmu od nuly, na zelené louce

šus – 1. roštěnec (maso); 2. řeznický slang; 3. odpad při rubání v dole; hornický slang

## T

taxamrd – podnikatel, který se všemožnými kličkami vyhýbá placení daní; taxa – daň, poplatek

techař – technicky orientovaný člověk, někdo s technickým vzděláním, kdo zvládá technické hračky a vymoženosti apod.

telefén – přehřátý mobilní telefon

telegenerál – generální ředitel televize (např. Nova, Primy, ČT apod.)

televizák – pracovník v televizi, člověk zaměstnaný v některé z televizních stanic

tlumočhuba – špatný tlumočník, který často překrucuje informace v tlumočeném projevu

trenýrkář – nájemník, který vytápí bez ohledu na náklady dům či byt na maximum, aby mohl chodit jen spoře oděný

trojec – známka dobře, trojka

twikámoš – kamarád ze sociální sítě Twitter, se kterým se v reálném životě nepotkáváte

twitřan – uživatel sociální sítě Twitter

twitterista – uživatel Twitteru

twrčet – trčet/čekat někde na něco a sjíždět Twitter

## U

učurolog – urolog

uhaluzit – dosáhnout ve sportu těsného vítězství po nepřilíš dobrém výkonu

ulejvanda – málo náročná práce

umrtvování – způsob života, při němž se člověk dobrovolně a systematicky zbavuje veškerého pohybu a snaží se co největší část prožít bez sportu a aktivního vyžití

## Ú

úča – učitelka

určuje, v jaké výši bude

ústav – škola

úvěrář – pracovník banky/spořitelny, který schvaluje, zda klient dostane úvěr, a

úvodka – úvodní fotka na Facebooku a jiných sociálních sítích

## V

vékáčko – vedoucí kabiny – palubní průvodčí, vedoucí letuška

vrtulák – vrtulové letadlo

vyfintovat – použít fintu na překonání protihráče, převážně v míčových sportech

vypučíny - muzikant, který kopíruje postupy různých hudebních stylů a vydává je za vlastní

vypučíny – muzikant, který kopíruje postupy různých hudebních stylů a vydává je za vlastní

vysavač – supersportovní motocykl s velkoobjemovým a vysokootáčkovým motorem

vystříknout – prohrát sportovní utkání po velmi špatném výkonu

vzít draka – ve sportu zahrát míč letící do autu (např. při tenisu)

## W

webař – člověk, který se motá okolo tvorby a správy webů (webmaster, webdeveloper, webdesignér apod.)

webmasturbátor – správce webové sítě, administrátor

wow! – vyjádření údivu, překvapení

wtf – z angl. What the fuck?, tj. Co to sakra ...?

## Y

youtuber – člověk, který natáčí videa a umisťuje je na server YouTube

## Z

zabitý – (je to) dobré

zalehávačka – silniční motorka, většinou s velkým výkonem

závod'ák – závodník, profesionální sportovec

závod'ák – závodník, profesionální sportovec

zdrhač – muzikant, který hraje v příliš rychlém tempu

zdrhač – muzikant, který hraje v příliš rychlém tempu

zemák – zeměpis

zívárna – něco nudného, hrozného, únavného (např. film, hudba, kniha apod.)

zlobil - mobil, který se neustále seká, tuhne, vypíná apod.

## Ž

žákajda – žákovská knížka

žaket – náhlý a totální výpadek závodníka v orientačním běhu vlivem nadměrného požití alkoholu

židle – známka dostatečně, čtyřka

živá díra – špatný brankář (při jakémkoliv sportu)